

A Fővárosi Ítéletábra a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... felperesnek a ... által képviselt ... alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. április 13-án kelt 15.G.42.398/2012/73. számú ítélete ellen a felperes részéről 74. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.800.000 (Kettőmilliónyolcszáz ezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesi jogelőd felperes neve (a továbbiakban: felperes) 2012. december 20-án előterjesztett, többször módosított keresetében alperest elsődlegesen a vele 2010. október 4-én megkötött ... ügylet (...) jogszabályba, illetve jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségéből eredő érvénytelenségének jogkövetkezményeként az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 237. § (1) bekezdése alapján az eredeti állapot helyreállítása címén 355.559.863,39 forint és a kereseti kérelemben foglaltak szerinti járulékaik megfizetésére kérte kötelezni.

Arra az esetre, ha elsődleges kereseti kérelme nem vezetne eredményre, másodlagosan az ... feltűnő értékaránytalanosság miatti érvénytelensége jogkövetkezményeként a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján az érvénytelenségi ok megszüntetése címén az alperes 309.065.471 forint és járulékaik megfizetésére kötelezését kérte azzal, hogy amennyiben az érvénytelenségi ok nem küszöbölhető ki, a bíróság az ügyletet megtévesztés, valamint kényszer miatti érvénytelensége jogkövetkezményeként a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján az ítélethozatalig nyilvánítsa hatályossá, és alperest az aránytalan szolgáltatások egyensúlyának helyreállításaként kötelezze 309.065.471 forint és járulékaik megfizetésére.

Az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmei eredménytelensége esetére alperest harmadlagosan a Ptk. 318. § (1) és 339. § (1) bekezdése alapján kártérítés címén 355.559.863,39 forint és járulékaik megfizetésére kérte kötelezni.

Mindezek mellett negyedlegesen az egyéb kereseti kérelmei eredményességétől függetlenül az óvadékként lekötött számlapénze feletti rendelkezési jog sérelmével okozott kár címén a Ptk. 359. §-a alapján általános kártérítésként alperes 54.000.000 forint és járulékaik megfizetésére kötelezését is kérte.

Egyebek mellett előadta, a közöttük 2002 óta fennálló szerződéses jogviszony keretében alperes befektetési szolgáltatásokat is nyújtott részére. Az alperes munkavállalója 2007 szeptemberében egy személyes találkozó, majd pedig telefonbeszélgetés során új pénzügyi termékről, az úgynevezett ... ügyletről adott tájékoztatást a felperes képviselőjének, és ezen ügyletekkel kapcsolatos

keretszerződés megkötésére biztatta az ügylet előnyös tulajdonságait hangsúlyozva, kockázatait elhanyagolhatónak és racionálisan kizárható elméleti lehetőségnek minősítve. Az új pénzügyi termékkel összefüggő kérdések ilyen módon történt tisztázását követően a felek 2007. október 2-án írásban keretszerződést kötöttek a jövőben megkötésre kerülő egy vagy több tőzsdén kívüli származékos ügyletre irányuló szerződési feltételek tárgyában (Keretszerződés I.). Ennek 2. számú mellékletét képezte a határidős, opciós és egyéb származékos ügyletek különleges kockázatait feltáró nyilatkozat, továbbá felperes képviselője egy kifejezetten ... termékre (Ügyletre) vonatkozó kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt. A Keretszerződés I. alapján felperes telefonon összesen nyolc ... ügyletet kötött alperessel öt éves időtartamra, amelyek tőkeösszegének 20 %-át óvadékként alperesnél helyezte el.

Az időközben - 2007. november 28-án - hatályba lépett 2007. évi CXXXVIII. törvény (Bszt.) rendelkezéseire tekintettel alperes 2008. június 9-én egy megfelelési és alkalmassági teszt elvégzéséhez szükséges kérdőívet (... teszt) küldött. Ezt felperes kitöltve 2008. június 30-án küldte vissza, akként, hogy a kockázatvállalási hajlandóságra vonatkozó 10. kérdésnél a legalacsonyabb kockázatvállalási hajlandóságot jelző a) pontot jelölte be. Ezt követően alperes munkatársa telefonon arról tájékoztatta felperest, hogy a kérdőívben jelzett kockázatvállalási hajlandóság mellett nem köthetnek egymással ... ügyleteket, illetve a folyamatban lévő ügyleteket is meg kell szüntetni. Felperes képviselője ezért a kérdőívben eredetileg bejelölt választ kihúzta, és helyette a c) pontot bejelölve küldte meg ismételtén a kérdőívet alperesnek. A kérdőív 2009. május 27-én megküldött kiértékelésében alperes azt állapította meg, hogy felperes válaszai alapján magas kockázatú ügyletek megkötésére is hajlandó.

Időközben 2008. december 4-én a felek új keretszerződést kötöttek tőzsdei és tőzsdén kívüli azonnali és származtatott, valamint strukturált betéti ügyletek kötésére (Keretszerződés II.). A korábban még a Keretszerződés I. alapján 2008. október 3-án ... szerződésszámon létrejött egyik ügylet (...) megkötését megelőzően alperes képviselője telefonbeszélgetés során úgy nyilatkozott, az ügylet várhatóan rövid időn belül kiütődik, továbbá a felperesnél tett legutóbbi látogatásakor átadott termékismertetőre is utalt. Az ügylet azonban sem az első sem a következő éves elszámolási időpontjáig nem ütődött ki, annak alapján a 2010. október 7-i elszámolási időpontban aznapi árfolyamon felperesnek 104,3 millió forint nagyságrendű fizetési kötelezettsége állt fenn alperessel szemben. Ennek elszámolására azonban a felek között nem került sor. Alperes 2010. szeptember 29-én az ügylet átstrukturálására irányuló ajánlatot küldött felperesnek, amelynek az volt a lényege, hogy felperes mentesül a ...ból folyó kötelezettségei alól azzal a feltétellel, ha egy új ügyletet köt (...). Felperes az ajánlatot elfogadta, a ...et a felek 2010. október 4-én egymás felé teljesítendő bármilyen fizetési kötelezettség nélkül lezárták, és ... szerződésszámon megkötötték az ...et. Az ... szintén nem érte el a kiütési pontot. Az árfolyamindex olyan szintet ért el, ami felperes részéről komoly összegű óvadék kiegészítést követelt meg, és olyan mértékű fizetési kötelezettségeket vetített előre az elszámolási időpontjára, amely ellehetlenítheti a felperes tevékenységét. A felperes 2012. október 1-jén kelt, és alperesnek a következő napon kézbesített levelével megtámadta a keretszerződést, és az átstrukturálás során megkötött ...et a keretszerződésben foglalt egyes kikötések tisztességtelenségére, továbbá feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással.

Felperes véleménye szerint az ... megkötése során alperes jogszabálysértően járt el. Megsértette a Bszt. 40. § (1) bekezdése szerinti pontos, világos, egyértelmű és kiegyensúlyozott tájékoztatásadási kötelezettségét, mert a valódi tartalma szerint deviza opciós ügyletet megtévesztően ... ügyletnek írta le az arról adott tájékoztatás során és a termékismertetőben egyaránt; az ügylet tényleges tartalmát sem a szóbeli, illetve telefonon adott tájékoztatások alkalmával, sem a termékismertetőben nem tárta fel; az ügyletben rejlő, a felperes számára valójában korlátlan és hosszú időtartamra kiterjedő kockázatról nem adott megfelelő tájékoztatást, a termékismertetőben a kockázatot kifejezetten csekélynek állította be, annak valószínűségét irracionálisnak bemutatva, és a

kockázatfeltáró nyilatkozat sem tartalmazott egyértelmű, világos, pontos tájékoztatást erre vonatkozóan.

Emellett alperes a Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltakat is megsértette, mert a felperes által kitöltött eredeti, a Bszt. 44. § (1) bekezdése szerinti ... teszt alapján meg kellett volna tagadnia az ... megkötését. Ehelyett, miután a tesztből azt állapította meg, hogy az abban jelzett felperesi kockázatvállalási hajlandóság mellett nincs lehetőség az ... ügyletek megkötésére, a teszt megváltoztatására hívta fel a felperest.

Az alperes ezen jogszabálysértő mulasztásai és aktív magatartása a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján a jogszabályba ütköző ... semmisségét eredményezik. A bírói gyakorlat szerint ugyanis a szerződés semmisségét nemcsak jogszabályba ütköző tartalma, hanem a szerződéskötés körülményeinek jogszabályba ütközése is megalapozza (BDT2006 1449.). Kétségtelen, hogy a hivatkozott jogszabályi rendelkezések megsértéséhez a Bszt. jogkövetkezményeket fűz, ugyanakkor a Ptk. 200. § (2) bekezdése alkalmazása körében a joggyakorlat szükségesnek tartja annak gondos mérlegelését, hogy a „más jogkövetkezmény” az ágazati jogszabályba úgy került-e beépítésre, hogy az egyben a polgári jogi szankció helyébe is lépjen, és annak minden polgári jogi funkcióját is ellássa vagy sem. A más jogág rendelkezéseibe ütköző szerződés polgári jogi szempontból általában akkor érvénytelen, ha azt az ágazati jogszabály kifejezetten rögzíti, vagy annak értelmezéséből, illetve az eset összes körülményeiből nyilvánvalóan megállapítható, hogy a jogalkotó a más jogági szankciók mellett a szerződés érvényességét sem kívánja megengedni. A perbeli esetben nyilvánvaló, hogy a Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontjának megsértése olyan kirívóan súlyos jogszabálysértés, hogy ilyen esetben a jogalkotó már a szerződés létrejöttének sem enged teret, ebből pedig az következik, hogy a jogszabályi tilalom ellenére létrejött szerződések fenntartását sem kívánja meg. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a Bszt. 164-169. §-ai szerinti szankciók kifejezetten és kizárólag közjogi következményekkel járnak, így a jogszabálysértés következményét elviselő ügyfél számára nem biztosítanak reparációt. A Ptk. 200. § (2) bekezdésének mechanikus alkalmazása tehát azzal járna, hogy a sérelmet szenvedett ügyfél számára az ágazati jogszabály a polgári jogi jogvédelemhez képest semmiféle többletet nem jelentene, ugyanakkor a polgári jogi jogvédelmet is megghiúsítaná. A szerződéskötést megelőző információ-nyújtáshoz kapcsolódó jogszabályi előírások megsértése ugyancsak a szerződéskötés körülményeit szabályozó kötelező jogi norma semmisségre vezető megsértéseként értékelendő, nem pedig akarathibát eredményező körülményként.

Felperes véleménye szerint továbbá a kockázatnak a felek közötti végletesen aránytalan megosztása, az ügylet lezárásakor fizetendő összeg kiszámítási képletének, kiszámítási módja meghatározásának hiánya, valamint annak a kényszerhelyzetnek a felhasználása alperes részéről az ... megkötésekor, amibe felperes a ... alapján keletkezett veszteség folytán került, azt eredményezi, hogy az ... nyilvánvalóan jóerkölsbe ütközik, ily módon a Ptk. 200. § (2) bekezdése második fordulata alapján ugyancsak semmis.

Az ... feltűnő értékaránytalanságára alapított kereseti kérelmével összefüggésben felperes azt hangsúlyozta, nem arra alapozza igényét, hogy egy szerencse elemként később, az ügylet lezárásakor konkretizálódó összegű szolgáltatás és ellenszolgáltatás között áll fenn feltűnő aránytalanság, hanem arra, hogy a feltűnő értékaránytalanság egyfelől a perbeli opciós ügyletből a felperesre mint eladóra háruló kockázat, másfelől az ügylet alapján ellenértékként a felperest megillető, az ügyletben rögzített virtuális összeg 1,2 %-ának megfelelő mértékű prémium mint opciós díj között áll fenn, vagyis az ügyletkötés időpontjában adott felperesi kockázat, és a vele szemben felajánlott, a szerződéskötéskor ugyancsak adott prémium között fennálló feltűnő értékaránytalanság eredményezi a szerződés érvénytelenségét.

Véleménye szerint továbbá, miután a jelen per az ... érvénytelenségéről folyik, a ...nek pedig a jelen perben kizárólag annyi szerepe van, hogy az annak kapcsán keletkezett negatív érték jelentette azt a kényszert, ami miatt annak minden hátrányával kénytelen volt az ...et megkötni, az ... értékaránytalanságának vizsgálatakor a ... kapcsán keletkezett negatív érték nem vehető figyelembe.

Ez már csak azért sem lehetséges, mert az ... érvénytelenségét eredményező körülmények a ...nél is fennállnak. A megtámadási okokra a ... vonatkozásában kifogásként hivatkozik azon alperesi követeléssel szemben, hogy az ... értékaránytalanságának vizsgálatára a ... negatív értékének figyelembevételével kerüljön sor.

Egyebekben annak kifejezett rögzítése mellett, hogy a ... nem képezi a jelen per tárgyát, abból eredő igényt a jelen perben nem érvényesít, a ... semmisségére felperes azon alperesi védekezéssel szemben is hivatkozott, hogy az ... érvénytelensége jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítására azért nincs mód, mert az ... semmissége a ... feléledését eredményezné. A ... semmisségét ugyanazon indokok alapján állította, mint az ...ét.

A ... kifogásként állított feltűnő értékaránytalanságának vizsgálatára új szakértő kirendelését kérte.

Az ... megtévesztés, valamint kényszer miatti érvénytelensége körében felperes arra hivatkozott, az ügyletkötés során a tájékoztatási kötelezettség már előadottak szerinti megsértése az alperes részéről semmisség hiányában is az ügylet megtévesztés miatti érvénytelenségét eredményezi, ugyanígy a szerződés megtámadására szolgálhat alapul, hogy a felperes kényszerhelyzetének felhasználásával kötötte meg alperes az ...et felperessel. Továbbá állította, miután a szerződést 2012. október 2-án kelt levelével megtámadta, a megtévesztésre, illetve a kényszerre alapított megtámadás sem késett el.

Alperes ellenkérelmében valamennyi kereseti kérelem elutasítását kérte a jogalapot és az összecszerűségeket is vitatva.

Egyebek mellett állította, maradéktalanul eleget tett a Bszt. 40. § (1) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének, már a ... megkötését megelőzően személyes találkozáson és telefonon tájékoztatta felperest arról, hogy az ügylet lényege az árfolyamkockázat vállalása, részletesen ismertette az ügylet által lefedett pénzügyi mozgások természetét, és ezen belül az árfolyammozgás jelentőségét.

A Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontjának sérelmére is megalapozatlanul hivatkozik felperes. A felek közötti jogviszony létrejött, a Keretszerződés I. megkötése időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések a befektetni szándékozók alkalmasságának vizsgálatát, alkalmassági (... teszt) kitöltését nem írták elő, a már fennálló szerződéses viszonyokat alperes 2008. június 30-ig volt köteles az új jogszabályi feltételekhez igazítani. A ... teszt kitöltése is ennek megfelelően történt. Annak kitöltését megelőzően felperes már kötött ... ügyleteket alperessel, ugyanakkor a tesztben azt jelezte, hogy csak a legalacsonyabb kockázatot hajlandó vállalni. Erre tekintettel tájékoztatta felperest arról, hogy az általa kért termék, a ... ügylet ilyen kockázatvállalási hajlandóság mellett számára nem volna elérhető, mert az - ahogy arra alperes többször is felhívta a figyelmet, és a kockázatteljesítő nyilatkozatban is rögzítésre került - kockázatos ügyletnek minősül, ezért azt nem biztosítja olyan ügyfelek számára, akik kockázatot nem kívánnak vállalni. E figyelemfelhívást követően a felperes maga módosította a tesztet akként, hogy továbbra is lehetősége legyen ... ügyletet kötni alperessel. Felperes maga döntött úgy, hogy a tesztben az eredetileg jelzettnél magasabb kockázatvállalási hajlandóságot tüntet fel, mégpedig annak ismeretében, hogy a ... ügyletek magas kockázatára a teszt kitöltése kapcsán ismételt, külön is felhívták a figyelmét. A további ... ügyletek, köztük a perbeli ... megkötésére ezt követően került sor. Tekintettel arra, hogy az ügyletkötést megelőzően felperes megerősítette azt, hogy a ... ügylet megfelelő számára, alperest nem terhelte a Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontja szerinti szerződéskötés megtagadási kötelezettség.

A felperes által állított jogszabálysértések egyebekben fennálltak esetén sem eredményeznék a per tárgyát képező ügylet Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti, jogszabályba ütközés miatti semmisségét. A Ptk. 200. § (2) bekezdése ugyanis a felek Ptk. 200. § (1) bekezdése szerinti, a szerződés tartalmának alakításával kapcsolatos szerződéses szabadságának korlátját állapítja meg azzal, hogy a jogszabályba ütköző szerződéseket érvénytelennek nyilvánítja. Ebből egyértelműen következik, hogy e jogszabályi rendelkezés alkalmazásában a szerződés annak tartalma, nem pedig a

szerződéskötés körülményei alapján minősülhet jogszabályba ütközőnek. A bírói gyakorlat sem a felek szerződéskötés során tanúsított magatartását, sem a szerződéssel kapcsolatos akarati hibákat nem tekinti a Ptk. 200. § (2) bekezdése körébe tartozó, a szerződés semmisségét eredményező oknak (BH2000. 150). A Bszt. 40. §-ának megsértése erre tekintettel sem alapozhatná meg a szerződés semmisségét.

A következőkes bírói gyakorlat szerint továbbá a Ptk.-n kívüli más, speciális ágazati jogszabályok megsértése esetén a szerződés semmissége akkor állapítható meg, ha a jogszabálysértéshez az ágazati jogszabály kifejezetten a semmisség szankcióját fűzi, illetve ennek hiányában akkor, ha a jogszabály értelmezése alapján egyértelműen megállapítható, hogy a jogalkotó az ágazati norma megsértését a semmisség jogkövetkezményének levonásával kívánta szankcionálni. Általában a más jogági normák, szabályok megsértése esetére a jogalkotó célja felismerhetően az, hogy az adott jogszabályban szabályozott jogkövetkezmények kerüljenek alkalmazásra, a szabály megszegésének következménye csak a külön törvényben nevesített szankció legyen (BDT2006. 1345; EBH2004. 1117; BDT2010. 2250; BH1994. 186). A felperes állításával szemben sem a törvény szövegéből, sem indokolásából nem lehet arra következtetni, hogy a Bszt. mint speciális ágazati jogszabály célja az lenne, hogy az általa érintett jogügyletek tekintetében a polgári jogi jogvédelemhez képest többlet védelmet nyújtson a befektetési vállalkozások ügyfeleinek. A Bszt.-ben foglalt „többlet” szabályok kizárólag a tájékoztatási kötelezettség tartalmára vonatkoznak, nem pedig az e rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra, ugyanakkor a jogalkotó semmilyen módon nem juttatta kifejezésre azt a szándékát, hogy a tájékoztatási kötelezettség megsértésével kötött szerződéseket semmisséggel kívánna szankcionálni, figyelemmel arra is, hogy a Bszt. hatálybalépését megelőzően hatályos Tpt. sem fűzte a tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez a semmisség jogkövetkezményét. A szabályozás logikája a szolgáltatót terhelő tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó előírások Bszt.-be átkerülésével nem változott, e rendelkezések megsértése esetén a szerződés jogszabályba ütközés miatt nem minősül semmisnek. A Bszt. 54. §-a nem a szerződésre, hanem a befektetési szolgáltatóra vonatkozó szabály, és egyértelműen megállapítható, hogy közigazgatási norma, amelynek megsértését a Felügyelet jogosult szankcionálni, de az a szerződés érvénytelenségét nem eredményezi. Ahhoz ugyanis a Bszt. ilyen jogkövetkezményt nem fűz, a semmisség jogkövetkezménye továbbá sem a norma céljából, sem a jogalkotói szándékból nem vezethető le. Mindez ugyanakkor a felperes állításával szemben nem jelenti azt, hogy a Bszt. a polgári jogi jogvédelmet is meghíúsítaná, mert e jogvédelemnek a semmisség kimondásán túl egyéb eszközei is vannak, amelyeket a befektetési szolgáltató jogellenes eljárása esetén a sérelmet szenvedett fél igénybe vehet.

A felperes által előadottak a perbeli ügylet jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségét sem alapozzák meg. Az ügyletből a felperesre háruló kockázat mértéke ugyanis spekulatív jellegéből adódóan az ügylet lényegi ismérve, az ügylet lezárásakor a felperest esetlegesen terhelő fizetési kötelezettség kiszámítási módja egyértelműen megállapítható, annak egyoldalú megállapítására az alperes nem rendelkezik jogosultsággal; az ügylet megkötéséről a felperes a már előadottak szerint maga döntött anélkül, hogy arra az alperes kényszerítette volna.

Alperes véleménye szerint a felperes ... feltűnő értékaránytalansága miatti érvénytelenségére hivatkozása is téves, megalapozatlan. Elsősorban azért, mert a perbeli ... - felek között létrejött többi ügylettel azonosan - spekulatív jellegéből adódóan szerencse elemet tartalmazó szerződésnek minősül, így az egységes bírói gyakorlat szerint feltűnő értékaránytalanság címen nem támadható meg, figyelemmel arra, hogy a szerencse elemből fakadóan a szerződéskötéskor nem állapítható meg, hogy milyen értékű szolgáltatások állnak egymással szemben (EBH1999. 97; BH1991. 62; BH1998. 273; BH1995. 644). Felperes továbbá az ügylet megkötésekor tisztában volt annak spekulatív jellegével, az ebből eredő kockázattal, az ügylet lényegi sajátosságából eredő aránytalanság kockázatát vállalta, ezért utóbb ezen aránytalanságra hivatkozással nem támadhatja meg a szerződést.

Mindezek mellett a Pk. 267. számú állásfoglalásra figyelemmel a feltűnő értékaránytalanság vizsgálatakor a szerződéskötés körülményei között azt is értékelni kell, hogy az ... megkötésére a veszteséges ... átstrukturálásával került sor, ezért annak vizsgálata során, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértő által alkalmazott - az alperes által egyébként vitatott - elméleti módszer szerint elérhető hozamhoz képest az ... alapján a felperest megillető hozam kirívóan aránytalan-e, az ... azon sajátosságát is értékelni kell, hogy az már az indulás pillanatában is az átstrukturálással megszüntetett ... negatív piaci értékével azonos negatív piaci értékkel rendelkezett. Ennek összege az alperessel tükör ügyleteket kötő partner bank csatolt számítása szerint 294.000.000 forintot tett ki.

A felperes ... feltűnő aránytalanságára hivatkozása elkésettsége miatt nem vehető figyelembe, annak kifogásként történő értékelése pedig azért nem lehetséges, mert alperes nem érvényesít a perben a ...ból eredő olyan követelést felperessel szemben, amely követelésre tekintettel az ügylet érvénytelenségére felperes kifogásként hivatkozhatna.

A megtévesztésre, illetve „kényszerítésre” alapított megtámadási igény érdemi megalapozottságának hiányán túl azért sem vezethet eredményre, mert a megtámadással felperes elkésett, ezekre a körülményekre megtámadási okként a 2012. október 2-i levelében nem hivatkozott.

A kártérítési igény egyebek mellett az alperes jogellenes magatartása hiányában nem vezethet eredményre.

Alperesi jogszabálysértés hiányában az általános kártérítésre irányuló kérelem sem megalapozott, e körben egyebekben felperes kára bekövetkeztét sem bizonyította.

Az elsőfokú bíróság 2015. április 13-án kelt 15.G.42.398/2012/73. számú ítéletével a keresetet elutasította, felperest az alperes részére 7.521.182 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokos semmisségi kereseten belül a jogszabályba ütközés miatti semmisséget vizsgálva mindenekelőtt rögzítette, a perbeli jogvita szempontjából releváns, hogy felperes az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) alapján kiterjedt pénzügyi ismeretekkel rendelkező hitelintézet, továbbá, hogy a képviselőjének a Hpt. 68. § (1) bekezdésében foglalt valamely szakirányú végzettséggel rendelkeznie kell.

A továbbiakban kifejtette, felperes a Bszt. 44. § (1) bekezdésében, (2) bekezdés a) pontjában, (3) bekezdésében, 54. § (1) bekezdés e) pontjában, 40. § (1) bekezdésében foglaltakra hivatkozással állítja, hogy a per tárgyát képező ügylet azért semmis, mert a szerződéskötés során tanúsított mulasztásaival és aktív, a felperest megtévesztő magatartásával alperes súlyosan megsértette a jogszabályban előírt kötelezettségeket, követelményeket. A Bszt. felperes által megjelölt rendelkezései a szerződéskötés körülményeire, a szerződéskötést megelőzően az előzetes tájékoztatói kötelezettségre, és a szerződéskötés megtagadására vonatkozó adminisztratív jellegű jogi normák, amelyek megsértése nem feltétlenül eredményez polgári jogi semmisséget.

A Ptk. 200. § (2) bekezdése annak helyes értelmezése szerint nem jelenti azt, hogy valamennyi jogszabályi rendelkezés megsértésének a polgári jog szerinti semmisséget kell eredményeznie. Abban az esetben, ha a speciális jogági normák megsértése speciális szankciókkal jár, a jogsértés nem eredményez polgári jogi semmisséget. A törvény kötelező érvényesülését kívánó jogi normával ellentétes szerződés akkor érvénytelen, ha jogkövetkezményként a semmisséget a jogszabály konkrétan kimondja, illetve a jogszabályok egybevetéséből állapítható meg, hogy a Ptk. rendelkezéseihez képest speciális ágazati jogszabályok megsértése a jogszabály céljára is figyelemmel polgári jogi semmisséget, vagy egyéb jogkövetkezményt von maga után. A felperes által hivatkozott, a befektetési szolgáltatókra irányadó kötelezettségeket rögzítő speciális ágazati jogszabályi rendelkezések megsértéséhez szükségképpen a Bszt.-ben meghatározott jogkövetkezmények fűződnek, mert megsértésük esetén a Felügyelet a Bszt. 164-170. §-aiban meghatározott intézkedéseket és szankciókat alkalmazhatja. E rendelkezések megsértése esetére a

Bszt. speciális szankciórendszert alkalmaz, anélkül, hogy ahhoz jogkövetkezményként a megkötött jogügylet érvénytelenségét fűzné, és a jogszabályi rendelkezések összevetése alapján sem lehetett alappal következtetni a perbeli jogügylet Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti, jogszabályba ütközés miatti semmisségére.

A szerződéskötés során történt esetleges jogszabálysértések a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisség megállapítására egyebekben azért sem szolgálhatnak alapul, mert a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján a szerződés tartalmi okból lehet semmis, a szerződéskötés jogszabálysértő körülményei miatt nem.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ugyanakkor az is megállapítható volt, hogy a kereseti előadás szerinti jogszabálysértéseket alperes nem követte el. A Keretszerződés I. megkötését megelőzően az annak tárgyát képező ... ügylet sajátosságait, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmát a felek mind személyesen, mind telefonon részletesen megtárgyalták, alperes munkatársa tájékoztatta felperes képviselőjét az ügylet lényeges vonásairól, az ügyletben rejlő árfolyamkockázatról. A per tárgyát képező ügylet tartalma, kockázatos volta a felek között lezajlott telefonbeszélgetések és a visszaigazolások alapján pontosan megállapítható volt. Az ügylet kiemelten kockázatos voltát mind a Keretszerződés I. 2. számú mellékletét képező kockázatfeltáró nyilatkozat, mind az aláírásával egyidejűleg a felperes képviselője által szintén aláírt, kifejezetten ... termékre szóló kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazta. Az előbbi kockázatfeltáró nyilatkozat rögzítette, hogy a határidős, opciós, valamint egyéb származékos ügyletek sajátosságaiból eredően az azonnali ügyletet meghaladó mértékű különleges kockázatot jelentenek, míg az utóbbi kockázatfeltáró nyilatkozat értelmében felperes tudomásul vette, hogy a per tárgyát képező ügylet megkötésével a kamatkockázat egy része devizakockázattá alakul át, amely elvben korlátlan kockázatot jelenthet. A felek által benyújtott okiratokból megállapíthatóan a per tárgyát képező jogügylet érdemi tartalmára vonatkozóan alperes világos és egyértelmű tájékoztatást adott a felperes részére. A telefonbeszélgetés, a személyes találkozó, a kockázatfeltáró nyilatkozatok, valamint pénzügyi tapasztalatai alapján felperesnek egyértelműen tudomással kellett bírnia az ügylet lényeges tartalmáról, az ügyletben rejlő árfolyamkockázatról, az ügylet spekulatív jellegéről. Mindezekre tekintettel alperes nem sértette meg a Bszt. 40. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket.

A Keretszerződés I. megkötését követően hatályba lépett Bszt. értelmében alperesnek a már fennálló szerződéses viszonyok esetében 2008. június 30. napjáig kellett megfelelnie az új jogszabályi rendelkezéseknek. A jogszabályi változásokra tekintettel szükséges megfelelési és alkalmassági teszt elvégzéséhez tehát alperes határidőben küldte meg felperesnek a ... kérdőívet, amelyet felperes képviselői 2008. június 9-én kitöltöttek és aláírtak, majd 2008. június 30-án visszaküldtek. Miután alperes tájékoztatta a felperest arról, hogy az általa kitöltött kérdőív alapján nem köthetett volna az ... ügyletekhez hasonló magas kockázatú ügyleteket, továbbá a fennálló ügyleteket is meg kellene szüntetni, felperes az alperesi tájékoztatásra tekintettel módosította a kérdőív kitöltését. Ezzel a magatartásával felperes egyértelműen „alátámasztotta”, hogy a továbbiakban is „kíván” ... ügyleteket kötni, és az abban foglaltak szerint a per tárgyát képező ügylettel járó magas kockázatot vállalni. Mindezekre tekintettel az is megállapítható, hogy a Bszt. 54. § (1) bekezdése alapján alperesnek nem kellett megtagadnia a szerződéskötést felperessel.

A per tárgyát képező ügylet jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségére alapított felperesi igénnyel összefüggésben az elsőfokú bíróság az egységes bírói gyakorlatra utalva rögzítette, az a szerződés minősül jóerkölcsbe ütközőnek, amelyet jogszabály nem tilt, azonban az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, vagy ezért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szabályokat nyilvánvalóan sérti, ezért azt az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak minősíti.

A spekulatív jellegű ügyletek esetén a magasabb kockázat vállalása az ügylet lényeges tartalmi eleme. A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan alperes a per tárgyát képező ügylet kiemelkedően kockázatos voltáról felperest a már kifejtettek szerint pontosan tájékoztatta.

Mindezekre tekintettel a per tárgyát képező ügylet „spekulatív jellege révén” a szerződéses kockázatnak a felek közötti végletesen aránytalan megoszlása a felperes állításával szemben az általánosan elfogadott erkölcsi normákat nyilvánvalóan nem sérti, figyelemmel arra is, hogy a gazdasági környezet alakulására, a forint-deviza árfolyamok változására alperes semmilyen ráhatása nem volt, ezek a felektől független körülmények a pénzügyi-gazdasági helyzet következtében alakultak.

A perbeli jogügylet a felperes állításával szemben az alperes által egyoldalúan alakítható szerződéses feltételt nem tartalmaz, így ezen okból sem ütközik jóerkölcsbe.

Nem volt megállapítható a perbeli ügylet jóerkölcsbe ütközése azon okból sem, hogy felperes a ... folytán keletkezett helyzetben kényszerült volna annak megkötésére. A rendelkezésre álló iratok szerint ugyanis alperes nem kényszeríthette felperest átstrukturálási ajánlata elfogadására, az átstrukturálást a ... kiemelkedően veszteséges volta miatt ajánlotta fel, felperes pedig az ajánlatot elfogadta. A kifejtettekre tekintettel a perbeli ügylet sem tartalma, sem az elérni kívánt célja alapján nem ütközik jóerkölcsbe.

Az elsőfokú bíróság a perbeli jogügyletnek a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanság miatti érvénytelenségére hivatkozással előterjesztett kereseti kérelmet sem találta megalapozottnak.

Utalt a bírói gyakorlatra, amely szerint annak megállapításához, hogy a szerződéskötés időpontjában a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között fennállt-e a feltűnően nagy értékkülönbség, a szerződés tartalma mellett a szerződéskötési folyamat sajátosságait, ennek keretében a szerződéskötés körülményeit, az érték meghatározás módját, bármelyik fél sajátos érdekeltségét is vizsgálni kell. Kifejtette, miután a kereseti tényállás szerint a perbeli ... megkötésére oly módon került sor, hogy a felek között 2008. október 3-án öt éves határozott időtartamra szóban létrejött ... a forint-deviza árfolyamok alakulása folytán kiemelkedően veszteséges volt, ezért alperes 2010. szeptember 29-én ajánlatot tett annak átstrukturálására, amely ajánlat felperesi elfogadásával jött létre a perbeli ..., annak feltűnő értékaránytalansága vizsgálatokor nem hagyhatók figyelmen kívül a következők: az ügylet már a megkötése pillanatában negatív piaci értékkel rendelkezett; ugyanakkor e veszteséges ügylet révén felperes szabadult egy másik veszteséges ügylettől, melynek következtében csökkent potenciális vesztesége, egyúttal azonban a kockázat is megnövekedett a futamidő megnövekedése által. Vagyis arra tekintettel, hogy az ... megkötésének körülményei, a felek sajátos érdekeltségei csak a ... paramétereinek és a piaci változások folytán kialakult értékegyensúlyának figyelembevételével ítéltetők meg, az ... értékének meghatározásánál feltétlenül figyelembe kell venni a ... paramétereit, arányosságát, és azt, hogy az ... a felek által tudottan és a felperes által elfogadottan negatív piaci értékkel jött létre akként, hogy a ... negatív piaci értéke az ...be beépítésre került.

A felperesi vitatással ellentétben alperes a partner bank által kiadott - a 2015. február 16. napján kelt összefoglaló előkészítő iratához A/17. alatt csatolt - értékelési táblázattal bizonyította, hogy a ... lezáráskori negatív piaci értéke hozzávetőlegesen 292.500.000 forint volt (az ügylet 2010. október 10-i értéknapplal számított -1.424.101,5 CHF piaci értéke az aznapi árfolyamon számolva 292.475.289,6 forintnak felel meg).

A perben felperesi indítványra kirendelt Rotyis József igazságügyi szakértő 2015. február 9-én kelt pontosított szakvéleményében 237.966.726 forintban állapította meg az ... opciós prémiumát. Miután a szakértő által számított elméleti opciós prémium kevesebb, mint a ... záráskori negatív piaci értéke, a kifejtettekre tekintettel az volt megállapítható, hogy az ... megkötésekor a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között nem állt fenn feltűnő értékaránytalanság, így az nem érvénytelen.

A feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással a ...tel szemben előterjesztett felperesi megtámadási kifogást vizsgálva az elsőfokú bíróság a Ptk. 236. § (3) bekezdésében foglaltakra utalva rámutatott, miután az elévült megtámadási jog kifogás útján csakis a szerződésből eredő követeléssel szemben, legfeljebb annak összege erejéig érvényesíthető, a jelen perben azonban alperes a felperessel

szemben semmilyen követelést nem érvényesít, a megtámadási jog kifogás útján történő érvényesítésének feltételei nem állnak fenn, a megtámadási kifogás ezért nem vezethetett eredményre.

Egyebekben a perben beszerezett igazságügyi szakértői véleményre utalva az elsőfokú bíróság rögzítette azt is, a ... vonatkozásában értékaránytalanság a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között egyáltalán nem volt megállapítható, így feltűnő értékaránytalanság sem. Ezzel összefüggésben a felperes által indítványozott új szakértő kirendelését szükségtelennek találta, figyelemmel arra, hogy a szakértő kirendelésére a felperes indítványára került sor, a szakértői álláspont többszöri perbeli módosítása pedig - amint azt a szakértő is hangsúlyozta - arra vezethető vissza, hogy a piaci várakozások becslésére nem áll rendelkezésére egyetlen meghatározott számítási módszer, az értékbecslések során alkalmazott módszerek önmagukban nem tökéletesek.

A perbeli jogügylet megtévesztés miatti érvénytelenségére alapított kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság ugyancsak megalapozatlannak találta, elsősorban elkészttsége miatt. A Ptk. 236. § (2) bekezdés a) pontjára utalva kifejtette, az egy éves megtámadási határidő tévedés, megtévesztés esetén nem annak a sérelmet szenvedett fél általi tényleges felismerése időpontjában, hanem akkor veszi kezdetét, amikor a megtámadásra jogosult olyan helyzetbe kerül, hogy számára a tévedés, megtévesztés objektíven felismerhetővé válik. A jelen esetben felperes 2010. szeptember 30-án, a korábbi ... ügylet átstrukturálására küldött alperesi ajánlat aláírása időpontjában az ... valamennyi paraméteréről tudomást szerzett, így abba a helyzetbe került, hogy az esetleges megtévesztést objektíven felismerhette. Az ügylet megtévesztés miatti érvénytelenségére azonban csak 2012. december 20-án előterjesztett keresetében hivatkozott, így a megtámadással elkésztett. Ettől függetlenül arra tekintettel, hogy a már kifejtettek szerint a rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan a per tárgyát képező ügyletről, annak lényeges tartalmi elemeiről, kiemelkedően kockázatos voltáról alperes az ügyletkötés előtt tájékoztatta felperest, az is megállapítható, hogy alperes részéről megtévesztés nem történt.

Ugyanígy megalapozatlan az ügylet arra alapított megtámadása, hogy felperes a perbeli ügyletet alperesi kényszer hatására azért kötötte meg, mert a ... számára olyan mértékben volt veszteséges, hogy a működését is veszélyeztető követeléssel szemben kénytelen volt megkötni az ...et, egy aránytalanabbul ellentételezett kockázatvállalással. Az ... megkötésének állított kényszere ugyanis az ügylet megkötésével 2010. október 2-án megszűnt. Ehhez képest a felperes erre a megtámadási okra csak 2015. január 6-án előterjesztett előkészítő iratában hivatkozott, a megtámadás ezért elkésztett. Egyebekben a jóerkölcsbe ütközés miatti semmiség körében már kifejtettek szerint megállapítható, hogy alperes nem kényszerítette felperest az ... megkötésére, ezért arra felperes érdemben is megalapozatlanul hivatkozik.

A szerződészegésből eredő kártérítésre irányuló harmadlagos kereseti kérelemre nézve az elsőfokú bíróság a semmiségre alapított igény vonatkozásában kifejtettekre utalva rögzítette, miután megállapítható, hogy a szerződéskötés során alperes nem tanúsított jogellenes magatartást, mert az ügylet mibenlétével kapcsolatosan nem tévesztette meg a felperest, a jogügylet érdemi tartalmáról világos és egyértelmű tájékoztatást adott számára, a jogellenes magatartás mint a kártérítési felelősség Ptk. 318. §-ában foglaltakra figyelemmel a jelen esetben is irányadó Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti egyik szükségszerű feltétele hiányában az alperes kártérítési felelőssége sem állapítható meg.

A további önálló, negyedleges kereseti kérelemként érvényesített, az óvadékként lekötött számlapénz feletti rendelkezési jog sérelméből eredő 54.000.000 forint általános kártérítés iránti igénnyel összefüggésben az elsőfokú bíróság kifejtette, a rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan megalapozatlanul hivatkozott felperes keresetében arra, hogy az óvadék mértékének kiszámítását a per tárgyát képező ügylet nem tartalmazza. A kereseti tényállás is rögzíti, hogy az ... tekintetében az átstrukturálási ajánlat, valamint a visszaigazolás is tartalmazta a felperes óvadék nyújtására, kiegészítésére vonatkozó kötelezettségét, a felperesi kötelezettségek pontosan

meghatározásra kerültek. Az átstrukturálási ajánlat mind a fedezetigény konkrét összegét, mind a fedezet feltöltésének feltételeit részletesen tartalmazza. A visszaigazolás szintén meghatározza az óvadék mértékét, a pótfeltöltés mértéke vonatkozásában pedig az átstrukturálási ajánlatban foglaltakra utal. E rendelkezések egyértelműek az óvadék mértékének kiszámítására nézve. Abból következően továbbá, hogy a már kifejtettek szerint a perbeli jogügylet nem ütközik jogszabályba, jóerkölcsbe, így nem érvénytelen, az érvényes ügylet biztosítékaul nyújtott óvadékként lekötött számlapénz feletti alperesi rendelkezés is jogszerű. Ily módon e körben is hiányzik a jogellenes magatartás. Mindezek mellett felperes az állított károsodása bekövetkezte, mértéke, illetve az általános kártérítés előfeltételeként a kár pontos mértékének meghatározhatatlansága körében sem tett eleget a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján rá háruló bizonyítási kötelezettségének, így a negyedleges kereseti kérelmét is el kellett utasítani. A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett az elsőfokú bíróság.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a keresete szerinti ítélet meghozatalát, másodlagosan hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

A fellebbezés szerint az ítéleti tényállás a perbeli bonyolult ügyletet korrekt módon rögzíti. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság következetesen mellőzi a periratokban részletesen feltárt azon tényeket és körülményeket, amelyek az ügylet megtévesztő jellegére, az ügyletkötés során az alperes üzletkötője által tanúsított, tisztességesnek nem nevezhető eljárásra, az általa adott tájékoztatásra, és mindezek eredményeképpen bekövetkezett végletesen aránytalan kockázattelepítésre utalnak, mégpedig azért, mert álláspontja szerint ezeknek a felperes és az alperes „azonos hitelintézeti státuszára” tekintettel nincs jelentősége.

Ezzel az elsőfokú bíróság elfogadni látszik azt a megalapozatlan alperesi érvelést, hogy a perbeli ügylet magas kockázat mellett magas hozamlehetőséget biztosít, és olyan magatartásokat néz el alperesnek, amelyek fair banki- és befektetési szolgáltatási tevékenység mellett azonos fajsúlyú féllel szemben sem megengedhetők, sőt jogszabályba ütköznek. Az elsőfokú bíróságnak ez a szemléletmódja a tények és körülmények téves, megalapozatlan, a jogszabályokba és a joggyakorlatba ütköző értelmezését eredményezi, különös tekintettel arra is, hogy a peres felek hitelintézeti státuszának „azonosságát” a keresetben foglalt részletes összevetésben előadottakon túl az a körülmény is cáfolja, hogy felperes lakossági ügyféli státuszát alperes is elismerte, nyilvántartásaiban felperes jelenleg is ilyen minőségű ügyfélként szerepel. Ezzel összefüggésben nem hagyhatók figyelmen kívül a PSZÁF fellebbezéshez csatolt, 2012. október 17-én kelt számú vezetői körlevelében foglaltak sem. Ebben a felügyelet javasolja a befektetési vállalkozóknak, hogy a jogszabály által biztosított lehetőséggel élve a szakmai ügyfélnek és az elfogadható partnernek minősülő ügyfelei számára is kínálja fel, hogy lakossági ügyfelekkel azonos feltételeket biztosít számukra a szolgáltatások igénybevétele során, illetve egyebek mellett szövetkezeti hitelintézeti ügyfelek esetén is a Felügyelet kifejezetten kéri a befektetési vállalkozásokat, hogy javasolják számukra lakossági ügyfélként való átminősítésüket.

Az elsőfokú bíróság továbbá többször utal a korábbi lezárt ügyletekre, valamint a felperes által azokon elért hozamra, annak ellenére, hogy felperes keresetében a lezárt ügyletek eredményét nem érvényesítette. Az ítéletnek a lezárt ügyletekre vonatkozó hivatkozásai ezért mellőzendők. Ezt indokolja az is, hogy a lezárt ügyletek a ... és ... valódi kockázatának az elfedését szolgálták, azokban a deviza opció a kiütési pont elérése miatt nem érvényesült, így azokból a támadott ítélet által állítottakkal szemben felperes semmiféle gyakorlatot, ismeretet a valódi kockázatra nem szerezhette. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy a lezárt ügyleteken elért hozamok visszakövetelését alperes azért nem érvényesítette, mert azzal elismerte volna a felperes által hivatkozott érvénytelenségi okok jelentős részének fennálltát.

A ... teszt „átíratásának” tényét, körülményeit az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette, ugyanakkor jogszabálysértően értékelte. Ítélete érdemi indokolásában arra utal, hogy miután felperes hitelintézeti mivoltából eredően az „elfogadható partner” kategóriába tartozik, nála nem kell alkalmazni a ... tesztet. Ezzel szemben tényként állapítható meg, hogy a perbeli esetben alperes a ... tesztet kezdeményezte és alkalmazta, amivel maga is állást foglalt a felperes „azonos” hitelintézetkénti státuszának valódi tartalmával kapcsolatban. A ... teszt alkalmazása esetén pedig a Bszt. a jogkövetkezmények tekintetében nem tesz különbséget attól függően, hogy a befektetési vállalkozás részéről arra önkéntesen vagy a törvény kötelező rendelkezése miatt került sor.

Tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor az alperes által kijavított ... tesztet, annak jogszabályban meghatározott céljával nyilvánvalóan ellentétesen kockázatvállalási nyilatkozatként minősítette, mégpedig anélkül, hogy indokát adta volna annak, a teszt átíratásának értékelése során a teszt jogszabályban meghatározott célját miért mellőzte. A Bszt. 44. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakból megállapíthatóan a teszt egyedüli célja, hogy annak alapján a szolgáltató meggyőződjön az ügyfél adott ügyletekkel kapcsolatos gyakorlatáról, készségéről és képességeiről, ami a jogszabály pontos és világos szövege mellett a „teszt” elnevezésből is egyértelmű. A tesztben közölt információ tehát szükségképpen egyirányú, az ügyféltől, az ügyfélről érkezik a szolgáltatóhoz. A jogszabály rendelkezése alapján az információ jogkövetkezményeit a szolgáltató úgy köteles levonni, „amilyen állapotban a tesztet megkapta.” A tesztnek nem az a célja, hogy azzal a szolgáltató megszerezze az ügyfél nyilatkozatát valamely felelősség vállalására, és az sem, hogy annak segítségével informálja az ügyfelet az adott ügylet lényegéről, kockázatáról. Mindezekből következően a teszt meghamisításával egyenlő alperesnek az a magatartása, hogy miután a teszt kitöltésével és megküldésével felperes írásban kifejezetten nem minősítette magát felkészültnek az ügylet álcázott lényegi tartalmát képező opciós ügyletre, alperes képviselője a tesztet visszaküldte és felhívta a felperes arra, hogy azt másítsa meg. Alperes a tesztet úgy lett volna köteles értékelni, ahogy először megkapta, és annak jogszabályban előírt következményeit is úgy lett volna köteles levonni. A teszt jogszabályba ütköző alperesi meghamisítását az elsőfokú bíróság tévesen, a jogszabályokat súlyosan megsértve értékelte akként, hogy a kérdőív kitöltését felperes az alperesi tájékoztatásra tekintettel módosította, és e magatartásával felperes egyértelműen alátámasztotta azt, hogy „a továbbiakban is kíván ... ügyleteket kötni, és az abban foglaltak szerint a per tárgyát képező ügylettel járó magas kockázatot vállalni.” Az átíratáskor tanúsított súlyosan jogellenes alperesi magatartás egyébként „egységesen illeszkedik” az ügyletkötés során mindvégig tanúsított tisztességtelen és jogellenes alperesi magatartások sorába (az ügylet megtévesztő, lényegi tartalmát elfedő megnevezése és képlete, a szélsőségesen aránytalan és ellentételezetlen kockázattelepítés, félrevezető nyilatkozatok), amelyeket az elsőfokú bíróság következetesen ugyancsak nem megfelelően értékelt.

Az elsőfokú bíróság a jogszabálysértő szerződéskötés joghatásait is tévesen minősítette, és anélkül, hogy az ezzel összefüggésben részletesen megindokolt felperesi álláspontot értékelte volna, lényegében az alperesi állásponttal egyező megalapozatlan, jogszabálysértő, a joggyakorlattal is ellentétes következtetésre jutott.

Az elsőfokú eljárásban részletesen kifejtett indokait összefoglalva felperes hangsúlyozta, a Ptk-n kívüli más - ágazati - jogszabály rendelkezéseibe ütköző szerződés Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti polgári jogi semmissége - amint arra egyebekben ellenkérelmében maga az alperes is hivatkozott - két esetben állapítható meg: az egyik eset, ha megsértésének tényéhez maga a megsértett ágazati jogszabály kifejezetten a semmisség jogkövetkezményét fűzi; a másik, ha megsértéséhez maga az ágazati jogszabály nem fűzi ugyan a semmisség jogkövetkezményét, azonban annak értelmezéséből, vagy az eset összes körülményeiből nyilvánvalóan megállapítható, hogy a jogalkotó a más (ágazati) jogági szankciók mellett a szerződés érvényességét sem kívánta megengedni.

Utóbbi vizsgálata során azt kell mérlegelni, hogy a szerződés jogszabályba ütközése csak közjogi érdeket sért, vagy emellett a magánérdeket is súlyosan sérti. Abban az esetben, ha az adott jogsértés

jellemzően a magánérdek súlyos sérelmével is járhat, a jogalkotó azonban annak szankcióját úgy építette be az ágazati jogszabályrendszerébe, hogy e szankció a jogsértés polgári jogi szankciója helyébe is lépjen, és ellássa annak minden ezzel járó funkcióját, nyilvánvaló, hogy a jogsértés e szankciók alkalmazása mellett nem eredményezheti egyúttal a szerződés semmisségét is.

A perben nem volt vitás, hogy a Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontja tiltja a ... teszt eredményének meg nem felelő ügylet megkötését. Ítélete indokolásában maga az elsőfokú bíróság sem helyezkedett arra az álláspontra, hogy az ilyen ügylet megkötését a jogszabályi rendelkezés ne tiltaná. Megállapítható tehát, hogy az eredeti - átiratlan - ... teszt szerint a perbeli ügylet megkötése jogszabályi tilalomba ütközött.

Nem lehet kétséges az sem, hogy a Bszt. 54. §-ában taxatív felsorolt kötelező szerződéskötés megtagadási okok mindegyike olyan kirívóan súlyos, a másik szerződő fél érdekeit is sértő jogsértés, melyek esetében a jogalkotó már a szerződés megkötésének sem enged teret, ebből pedig nyilvánvalóan az is következik, hogy az e tilalom ellenére megkötött szerződés semmis. Ezért semmis az a perbeli szerződés is, amelynek megkötését a Bszt. 44. § (1) bekezdése szerinti alkalmassági teszt eredményeként alperesnek meg kellett volna tagadnia. A Bszt. ugyanis olyan jogviszonyokat szabályoz, amelyek az általános polgári jogi jogviszonyokhoz képest különös figyelmet, ellenőrzést kívánnak meg. Ennek egyik indoka a polgári jogi szabályokhoz képest többszabályok segítségével a befektetési vállalkozók ügyfelei részéről a befektetési üzletágba vetett közbizalom megteremtése, illetve fenntartása. A Bszt. mint ágazati jogszabály célja éppen az, hogy az 54. §-ában meghatározott esetekben a szerződés ne válthasson ki joghatást, ezért írja elő kötelező jelleggel a szerződéskötés megtagadását. Ez a cél nyilvánvalóan csak akkor érhető el, ha a szerződés nem jön létre, illetve amennyiben mégis megkötésre kerül, úgy semmis lesz.

A Ptk. 200. § (2) bekezdése második fordulatának az ilyen jogviszonyokra történő mechanikus alkalmazása nem csak azt eredményezné, hogy a sérelmet szenvedett ügyfél számára a Bszt., mint külön jogszabály a polgári jogi jogvédelemhez képest semmiféle többlet védelmet nem jelentene, de azt is, hogy még az egyébként „alanyi” jogon járó polgári jogi jogvédelmet is megghiúsítaná. Ez pedig a jogalkotói szándék mellett nyilvánvalóan az Alaptörvény 28. cikkében foglalt azon értelmezési alapelvvel is ellentétes lenne, hogy a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával összhangban kell értékelni. Mindezekre tekintettel téves, és az alperesi védekezésben foglaltak mellett az általános jogalkalmazási gyakorlattal is ellentétes az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában rögzített, azonban semmilyen indokkal alá nem támasztott jogi álláspontja, hogy a törvény kötelező érvényesülését kívánó jogi normával ellentétes szerződés akkor érvénytelen, ha jogkövetkezményeként a semmisséget a jogszabály konkrétan kimondja.

Ugyancsak tévesen, a bírói gyakorlattal ellentétesen helyezkedett ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság arra az álláspontra, hogy a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján a szerződés tartalmi okból lehet semmis, a felperes által hivatkozott körülmények következtében nem. Az elsőfokú bíróság e körben sem tett eleget továbbá indokolási kötelezettségének. Álláspontjával szemben, amint azt az elsőfokú eljárásban felperes egyebek mellett a BDT2006. 1449. számú eseti döntésre hivatkozással kifejtette, a szerződés Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti, jogszabályba ütközés miatti semmisségének megállapítását megkötése körülményeinek jogszabályba ütközése is megalapozza, mégpedig akkor is, ha maga a szerződés egyébként nem tartalmaz jogszabálysértő rendelkezést. A perbeli esetben az a körülmény, hogy a Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltakat megsértve alperes annak ellenére nem tagadta meg a perbeli ügylet megkötését, hogy a 44. § (1) bekezdése alapján elvégzett alkalmassági teszt alapján felperes nem volt alkalmas az alperes által kínált termék igénybevételére, a szerződés semmisségét eredményezi. Egyebekben pedig abból az ítéleti megállapításból, hogy a felek a szerződés tartalmát csak a jogszabályi keretek között határozhatják meg szabadon, ezért a jogszabály tiltó rendelkezésébe ütköző szerződés általában semmis, logikailag sem vonható le olyan következtetés, hogy a szerződéskötés körülményeinek jogszabályba ütközése miatt a szerződés nem lehet semmis.

A jóerkölcsbe ütközés miatti kereseti kérelmet elutasító ítéleti rendelkezés vonatkozásában felperes hangsúlyozta, az elsőfokú eljárás során már a ...tel összefüggésben is utalt arra, hogy az számára ugyanolyan aránytalan és korlátlan kockázat telepítést valósít meg, mint az ..., mégpedig úgy, hogy ezzel szemben alperes pontosan korlátozott kockázat mellett aránytalanul alacsony prémium fizetésére vállalt csak kötelezettséget. A felperesi előadást támasztja alá az alperes azon érvelése, hogy a kereset teljesítése azért is méltánytalan lenne számára, mert ebben az esetben fedezetlenül maradnának az ügyletek fedezésére kötött tükör ügyletei, és az azokban foglalt korlátlan kockázatokat nem tudja fedezni. Jól látható, hogy a perbeli ügyletekből eredő tükör szerződéseket a kockázatokra tekintettel önmagukban maga az alperes sem kötötte volna meg. Ezért sem fogadható el az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontja, hogy az egyfelől kirívóan nagy és korlátlan kockázat telepítés, másfelől a prémium fizetésre vállalt kötelezettség mint aránytalanul csekély és fix kockázat önmagában nem ütközik jóerkölcsbe, függetlenül attól, hogy a szerződéses partner a Bszt. szerint milyen kategóriába tartozik.

A kockázat telepítés aránytalansága és korlátlansága miatti jóerkölcsbe ütközés vizsgálata során az elsőfokú bíróság elmulasztotta értékelni azt a körülményt, hogy az ...nek a ... megszüntetése melletti megkötését (átkötést) megelőzően a felperes által csatolt magánszakértői véleményből megállapíthatóan megszűnt a Magyar Nemzeti Banknak a ... megkötésekor még fennálló azon kötelezettsége, hogy a deviza árfolyamok meghatározott sávot elérő árfolyam emelkedése esetén intervenciós eszközeivel közbelépjen, aminek következtében a kockázatok tovább fokozódtak, az alperesi ajánlat feltételei azonban ezt a jelentős kockázatemelkedési elemet egyáltalán nem tükrözték.

Mindezek mellett a per irataiból az is megállapítható, hogy a per tartama alatt felperes mindvégig a ... jóerkölcsbe ütközésére is hivatkozott, mégpedig kifejezetten rámutatva arra, hogy a ... teremtette kényszerhelyzet nélkül nem kötötte volna meg a rá nézve szélsőségesen aránytalanul ellentételezett ...et. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság a kényszer kérdését kizárólag az ... jóerkölcsbe ütközése szempontjából vizsgálta, a ... jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségét nem. Ez lényeges eljárási szabálysértés, különös tekintettel arra is, hogy a ... jóerkölcsbe ütközés miatti semmissége esetén annak a megszűnéskor feltételezhető negatív értéke az ... bármely paraméterének minősítésekor ezen okból sem vehető figyelembe.

E körben felperes azt is hangsúlyozta, az általa csatolt magánszakértői vélemény és a perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény alapján is megállapítható, hogy sem a ..., sem az ... nem irányult semmiféle kamatcserére, lényegi tartalma szerint mindkettő csak egy feltűnően hosszú időtartamra szóló deviza opció volt. Az ügyletet meghatározó képlet ennek mintegy „álcázására” tartalmaz kamatelemeket, amelyek a képlet mindkét oldalán ugyanazok, így egymást kioltják, a megtévesztésen kívül semmi funkciójuk nincs. Mindebből az alperes jóerkölcsbe ütköző szándéka ugyancsak megállapítható, az elsőfokú bíróság azonban ezt a körülményt sem vette figyelembe.

Az ...ben alkalmazott, alperes által fizetendő prémium (opciós díj) mértéke és a felperesi opciós kockázat mértéke közötti feltűnő értékaránytalanságra alapított kereseti kérelemmel összefüggésben felperes hangsúlyozta, a perben kirendelt igazságügyi szakértő többször korrigált szakvéleménye szerint a prémium az elvárható arányos prémiumnál mintegy 18-szor kisebb volt, ami egyértelműen bizonyítja a feltűnő értékaránytalanság fennálltát.

Tévedett az elsőfokú bíróság amikor a feltűnő értékaránytalanság vizsgálata során az eljárási szabályokat is súlyosan megsértve az egyezséggel megszüntetett ... alperes által állított, de nem bizonyított negatív értékét is figyelembe vette. Erre ugyanis annak ellenére került sor, hogy a negatív érték számításba vételét, annak indokoltságát véleménye részletes megindokolása mellett a szakértő két alkalommal is - 2014. október 30-i kiegészítő szakvéleményének 2. oldalán és 2014. december 15-i kiegészítő szakvéleménye 2. oldalán - elutasította.

Az elsőfokú bíróság továbbá a ... felperes által a perben mindvégig vitatott megszűnés kori negatív értékét szakértői bizonyítás mellőzésével egy olyan, konkrét számításokat nélkülöző táblázat alapján

állapította meg az ítélet indokolása szerint is „hozzávetőleges pontossággal”, amely táblázatot egyértelműen az alperes érdekeltségi körébe tartozó bank készített. Ezzel az eljárásával az elsőfokú bíróság azon túl, hogy iratellenes megállapításra jutott, a mérlegelési elveket is megsértette.

A táblázat elfogadása azért is ellentétes az eljárási szabályokkal, mert azt alperes a bizonyítékok, bizonyítási indítványok előterjesztésére a bíróság által meghatározott határidő lejártát követően, közvetlenül a tárgyalás berekesztését megelőzően terjesztette elő olyan időpontban, hogy azzal kapcsolatos észrevételei előterjesztésére felperesnek már nem volt módja, így az eljárási szabályok helytálló alkalmazása mellett ezt a bizonyítékot az elsőfokú bíróságnak figyelmen kívül kellett volna hagynia.

A fellebbezés szerint a kártérítés iránti harmadlagos kereseti kérelem elutasítása is téves az alperes jogellenes magatartásának hiányára hivatkozással. Az alperes szerződéskötés során tanúsított magatartása - vagyis az, hogy a perbeli ügyletben ajánlott „áruban” olyan tényezőket tüntetett fel (kamat-... megnevezés a minden kamatcsere elemet nélkülöző deviza opció sorozatra, a képletben alkalmazott teljesen felesleges, egymással megegyező, egymást kioltó kamatelemek), amelyek szerepe csakis és kizárólag a lényegi tartalom elfedése, azaz a megtévesztés volt; az ügyletkötés során a kockázatot és aránytalanságokat elfedő rábeszélő technikákat alkalmazott; az úgynevezett kockázatfeltáró nyilatkozatban megtévesztő módon a kizárólag korlátlan árfolyamkockázatot tartalmazó ügyletnél teljesen indokolatlanul részbeni devizakockázattá alakulásra figyelmeztet - olyan jogellenes magatartásnak minősül, amely kártérítési felelősségét akkor is megalapozza, ha a jogszabálysértések nem eredményeznék a szerződés semmisségét.

A negyedleges, általános kártérítésként az óvadékul lekötött számlapénz feletti rendelkezési jog sérelmével okozott kár megtérítésére irányuló kereseti kérelem jogellenesség hiányában történt elutasítása is téves. Az alapügylet rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható jogellenessége folytán ugyanis az alapügylet jogi sorsában osztozó óvadéki ügylet jogellenessége is minden további bizonyítás nélkül megállapítható.

Emellett az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal szemben az óvadék kiegészítésének, számításának szabályai nem kerültek meghatározásra, azokat az óvadékra vonatkozó szerződéses feltételek nem tartalmazzák, amely jogszabálysértés a bírói gyakorlat szerint egyébként semmisségre vezet.

Figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság azt is, hogy az óvadékkal kapcsolatos kereset mind a ..., mind az ... tartalmát átfogja. Az óvadék ugyanis az átkötéssel még átmenetileg, elvileg sem került felszabadításra, így a jogszabályba - a tisztességes, érthető és számon kérhető szerződési feltétel megkövetelésébe - ütköző jogellenesség, az óvadék teljes tartamát - de legalábbis a ... tartamát - átfogja. A negyedleges kereseti kérelem elbírálásával összefüggésben felperes azt is sérelmezte, hogy eredeti keresete 6.1., 6.2. és 6.3. pontjaiban foglalt részletes előadásait az elsőfokú bíróság egyáltalán nem értékelte.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte. Mindenekelőtt azt hangsúlyozta, téves a fellebbezés azon kiinduló pontja, hogy az elsőfokú bíróság jogellenesen arra alapította ítéletét, hogy a felperes és az alperes azonos hitelintézeti státuszban vannak. Az elsőfokú ítélet ilyen ténymegállapítást nem tartalmaz, csupán arra utal, hogy „a tájékoztatási kötelezettség kapcsán” relevanciával bír, hogy felperes nem laikus, hanem kiterjedt pénzügyi ismeretekkel rendelkezik, továbbá képviselőjének a Hpt. 68. § (1) bekezdésében foglalt valamely szakirányú végzettséggel rendelkeznie kell. Ez utóbbi megállapításnak a Hpt. rendelkezésére tekintettel egyébként is tényszerűen helytállónak kell lennie.

A korábbi azonos lezárt ügyletekre és az azokon elért hozamokra vonatkozó fellebbezési előadással összefüggésben, arra utalva, hogy a kereset szerint a perbeli ügyletek nem megtámadhatók, hanem semmisek, alperes azt emelte ki, hogy a peres felek perbeli és korábbi ügyletei egyaránt érvényesek.

A per tárgyát képező szerződés jogszabályba ütközés miatti semmissége körében korábbi perbeli nyilatkozatait, részletesen kifejtett indokait fenntartva alperes előadta, az elsőfokú bíróság ítélete nemcsak azt tartalmazza - valóban pontatlanul - hogy a törvény kötelező érvényesülését kívánó normájával ellentétes szerződés akkor érvénytelen, ha jogkövetkezményként a semmisséget a jogszabály konkrétan kimondja, hanem azt is, hogy a Ptk. 200. § (2) bekezdésének sérelme ilyen kifejezett tilalom hiányában is bekövetkezhet, ha az a jogszabály céljából következik. Az elsőfokú bíróság a szerződés felperes által állított jogszabályba ütközés miatti semmisségét azért nem találta megállapíthatónak, mert a Bszt. felperes által hivatkozott rendelkezéseit olyan „adminisztratív jellegű”, a befektetési szolgáltatókra irányadó kötelezettségeket rögzítő normának tekintette, amelyek megsértéséhez szükségképpen a Bszt.-beli jogkövetkezmények fűződnek, és a jogszabályi rendelkezések összevetése alapján sem lehetett alappal következtetni arra, hogy megsértésük a megkötött jogügylet érvénytelenségét eredményezné. Az elsőfokú bíróság - a fellebbezésben előadottakkal szemben - a Ptk. 200. § (2) bekezdését helyesen értelmezve állapította meg azt, hogy a felperes által hivatkozott rendelkezések sérelme esetére a Bszt. speciális szankciót tartalmaz, ugyanakkor a szabályozás jellegéből nem vezethető le, hogy e speciális szankció ellenére a jogalkotó célja a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisség lett volna.

Téves és iratellenes a felperes azon fellebbezési előadása is, hogy alperes jogellenesen íratta át felperessel a ... tesztet, a szerződéskötést a Bszt. 54. § (1) bekezdésének e) pontja alapján meg kellett volna tagadnia, ennek hiányában a szerződés jogszabályba ütközik. A felperes által előadottakkal szemben a F/27. alatt becsatolt ... teszt alapján megállapítható, hogy - amint azt az ítéleti tényállás is helytállóan rögzíti - a tesztben felperes egyetlen kérdésre adott választ változtatott meg: a kockázatvállalási hajlandóságát magasra módosította. Erre azonban nem az alperes képviselője hívta fel. Valójában az történt, hogy miután felperes a ... teszt 11-21. kérdéseire válaszolva nyilatkozott befektetői ismereteiről és tapasztalatáról, alperes tájékoztatta arról, hogy amennyiben a 10. kérdésre c-től eltérő választ karikáz be, akkor nincs lehetősége a perbeli ügylet megkötésére. Ennek értelemszerűen az volt az oka, hogy a perbeli ügylet magas kockázattal jár. E tájékoztatást követően a felperes határozott úgy, hogy mivel meg kívánja kötni a perbeli ügyletet, megváltoztatja a kockázatvállalási hajlandóságra vonatkozó korábbi nyilatkozatát és kész magas kockázatot vállalni. Az történt tehát, hogy felperes a perbeli ügylet megkötése érdekében felülvizsgálta kockázatvállalási hajlandóságát. Tekintettel arra, hogy a kockázatvállalási hajlandóság az ügyfél tudatos választásának kérdése, sem annak felperesi felülvizsgálata és megváltoztatása, sem az alperes ezzel kapcsolatos magatartása nem sértett semmilyen jogszabályt. A Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontjának sérelme ily módon fel sem merülhet. Jogszabálysértés nélkül állapította meg ezért az elsőfokú bíróság azt is, hogy a Bszt. 54. § (1) bekezdése alapján felperesnek nem kellett volna megtagadnia a szerződéskötést alperessel.

A Bszt. 40. §-a tekintetében is helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság a felperesi jogszabálysértés hiányát arra figyelemmel, hogy a szerződés tárgyát a felek részletesen megtárgyalták, a ... teszten pedig felperes - azon alperesi tájékoztatást követően, hogy a perbeli ügylet csak magas kockázatvállalási hajlandóság esetén köthető meg - úgy nyilatkozott, magas kockázatot kíván vállalni.

Alperes véleménye szerint az elsődleges kereseti kérelemnek az ... jóerkölsbe ütközés miatti semmissége hiányára tekintettel történt elutasítását felperes nem támadta fellebbezésében, ezért az elsőfokú ítélet ebben a részében jogerőre emelkedett.

Ugyanakkor megalapozatlanul állítja fellebbezésében felperes azt, hogy a ... vonatkozásában, annak jóerkölsbe ütközésével kapcsolatos előadásait az elsőfokú bíróság nem bírálta el. Felperes ugyanis az elsőfokú eljárásban a ... nyilvánvaló jóerkölsbe ütközés miatti semmisségére anélkül hivatkozott, hogy ezzel összefüggésben keresetet terjesztett volna elő, kereset hiányában pedig az elsőfokú bíróság a ... jóerkölsbe ütközését nem vizsgálhatta, így a felperes által hivatkozott okból az ítélet nem lehet jogszabálysértő. Abból következően továbbá, hogy felperes a ... és az ...

jóerkölcsebe ütközése körében azonos okokra hivatkozik, az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, hogy a per tárgyát képező ügylet spekulatív jellege révén a szerződéses kockázatnak a felek közötti végletesen aránytalan megosztása az általánosan elfogadott erkölcsi normákat nyilvánvalóan nem sérti, a spekulatív jellegű ügyletek esetén a magasabb kockázatvállalás az ügylet lényeges tartalmi eleme, értelemszerűen a ...re is vonatkozik.

E körben az a fellebbezési előadás is nyilvánvalóan téves, hogy a Magyar Nemzeti Banknak a deviza árfolyamsávval kapcsolatos kötelezettsége a ... megkötését követően szűnt volna meg. Ezt a felperesi állítást maga a felperes által hivatkozott magánszakértői vélemény cáfolja, rögzítve, hogy a Magyar Nemzeti Bank 2008. január 30-án, vagyis a ... 2008. október 3-i megkötését megelőzően hajtott végre jelentős változást az árfolyamrendszeren, eltörölve a sávhatárokat, aminek következtében a magyar valuta szabadon lebegővé vált. Nyilvánvalóan valótlan ezért az a felperesi állítás, hogy az árfolyamsáv a ... megkötését követően került eltörlésre, és hogy ez a körülmény a megkötött szerződésben jelentős változást eredményezett volna.

Az elsőfokú bíróság ítélete a fellebbezésben előadottakkal szemben a feltűnő értékaránytalanságra alapított másodlagos kereseti kérelmet elutasító részében is jogszerű és megalapozott. A ... vonatkozásában ugyanis a megtámadási határidő már eltelt, a megtámadási jog kifogás útján történő gyakorlásának feltételei nem állnak fenn, egyebekben pedig a perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény szerint ezen ügyletnél egyáltalán nem állapítható meg értékaránytalanság.

Az ... esetén pedig a feltűnő értékaránytalanság azért nem volt megállapítható, mert a kirendelt igazságügyi szakértő által számított elméleti opciós prémium kevesebb, mint a ... záraskori piaci értéke. Iratellenesen állítja fellebbezésében felperes azt, hogy az ... értékaránytalanságának vizsgálata során az elsőfokú bíróság a szakértő véleménye ellenére vette figyelembe a ... negatív piaci értékét. A 2014. október 30-i kiegészítő szakértői vélemény 7. oldalán foglaltakból megállapíthatóan ugyanis a szakértő - a felperes állításával szemben - nem utasította el annak számításba vételét, hanem azért nem vette figyelembe, mert azt az ...et létrehozó szerződés nem tartalmazza. Ugyanakkor a szakvélemény rögzíti azt is, az ügylet szereplőinek lehet e dokumentumban nem megjelölt egyéb elszámolási, beszámítani kívánt tétele is, azonban ez nem az ügylet része, az opciós díjra és annak szakmai megítélésére nincs hatással. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően járt el, amikor az ... szakértő által meghatározott értékét vette alapul, és azt csökkentette a ... zárásakor fennállt negatív értékével.

Felperesnek az a kifogása is megalapozatlan, hogy a ... negatív értékét az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok megsértésével állapította meg. Alperes arra tekintettel, hogy felperes korábban nem vitatta, a tárgyalás berekesztésére figyelmeztetést követően a 2015. február 15-i tárgyaláson terjesztette elő a negatív érték bizonyítását is tartalmazó összefoglaló előkészítő iratát. Az elsőfokú bíróság felperes kérelmére 20 napos határidőt biztosított számára az ezzel kapcsolatos nyilatkozatai megtételére, ami a 2015. március 5-én és március 24-én előterjesztett felperesi beadványokban megtörtént. A ... záraskori negatív értékének alperes által az összefoglaló előkészítő iratban igazolt összegére nézve azonban felperes egyik beadványában sem reagált, a 2015. március 30-án tartott újabb tárgyaláson pedig a berekesztésre történt figyelmeztetést követően úgy nyilatkozott, nincs több előadni valója. Teljességgel megalapozatlanul állítja ezért fellebbezésében azt, hogy nem számíthatott az alperesi tényállítás bizonyítékként való elfogadására, annak kritikájára, esetleges szakértő véleményezésére nem is készülhetett.

Jogszerű és megalapozott álláspontra helyezkedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a perbeli ügylet megtevesztés, kényszer miatti érvénytelenségét nem találta megállapíthatónak, részben azért, mert a felperesi megtámadás elkésett, továbbá azért sem, mert a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható volt, hogy alperes nem tévesztette meg a felperest, továbbá az ... megkötésére nem kényszerítette. A felperesi fellebbezés semmilyen előadást nem tartalmaz arra nézve, hogy a megtámadás miért nem késett el, ezért e körben alperes is csak az eljárás során már

részletesen kifejtett indokaira utalt. Ugyanígy a megtévesztés körében is fenntartotta az eljárás során már részletesen kifejtett jogi álláspontját, hangsúlyozva, az írásbeli dokumentumok átadásával és a részletes személyes, valamint telefonos tájékoztatással alperes teljesítette tájékoztatási kötelezettségét; felperes az ügylet ismeretében döntött a szerződés megkötéséről. Azt, hogy az ...et kényszer hatására kötötte volna meg, felperes nem bizonyította.

A kártérítés megfizetésére irányuló harmadlagos kereseti kérelemmel összefüggésben alperes arra tekintettel, hogy a felperesi fellebbezés e körben új elemet nem tartalmaz, az elsőfokú eljárásban már részletesen kifejtett indokaira utalva azt hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a szerződéskötés során alperes nem tanúsított jogellenes magatartást, erre tekintettel kártérítési felelősség nem terhelheti.

Alperes véleménye szerint az elsőfokú ítélet általános kártérítés megfizetésére irányuló negyedleges kereseti kérelmet elutasító rendelkezésével szemben felperes nem fellebbezett, így e részében az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedett. Egyebekben az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az óvadék kiegészítés mértékének kiszámítását a per tárgyát képező ügylet tartalmazta, az ügylet nem ütközik jogszabályba, jóerkölcsbe, így nem érvénytelen, a szerződés érvényességéből következően pedig az ügylet biztosítékaul nyújtott óvadékkal lekötött számlapénz feletti alperesi rendelkezés is jogszerű. Ugyancsak helytállóan utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy az általános kártérítés jogszabályi feltételeinek fennállta körében felperes nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének.

A Fővárosi Ítéltőábla a másodfokú eljárásban 2015. december 1-jén meghozott, a jogutódlás tekintetében 2015. december 23-án jogerőre emelkedett 7. sorszámú végzésével megállapította a beolvadással 2015. augusztus 31-én megszűnt felperes neve felperes jogutódként a ... perbelépését.

A felperesi jogutód 2016. február 8-án benyújtott előkészítő iratában a jogelődje által előterjesztett fellebbezésben foglaltak kiegészítéseként az alábbiakat adta elő.

Tekintettel arra, hogy a perbeli jogügylet tárgyát képező rendkívül összetett, a befektetési tapasztalattal nem rendelkezők számára áttekinthetetlen pénzüpiaci termék közgazdaságtani értelemben vett valós tartalmát illetően a felek eltérő álláspontra helyezkedtek - azt felperes az általa beszerzett magánszakértői véleményre alapítva deviza opciónak, míg az alperes ezzel szemben ... ügyletnek minősítette azzal, hogy annak opciós jellegét is több alkalommal „implicit” módon elismerte - továbbá, hogy ennek megállapítása olyan különleges szakértelmet igényel, amellyel az elsőfokú bíróság nem rendelkezett, a Pp. 177. § (1) bekezdésére és az annak alkalmazása körében kialakult egységes ítélkezési gyakorlatra figyelemmel az elsőfokú bíróság akkor járt volna el az eljárási szabályoknak megfelelően, ha a perben kirendelt szakértő feladatává mindenekelőtt annak a kérdésnek a megválaszolását teszi, hogy a perbeli jogügylet tárgyát képező pénzüpiaci terméknek mi a közgazdasági értelemben vett valós tartalma, az kamat és/vagy árfolyam ...ként, devizaopcióként, vagy esetleg más terméként határozható meg. Ennek hiányában az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában a felek között létrejött szerződést megalapozatlanul tekinti az alperesi álláspontot elfogadva „árfolyamindex ...” ügyletnek, és megalapozatlanul tulajdonít jelentőséget a releváns tényállás rögzítése körében az „árfolyamindex ...” termékekre vonatkozó kockázatfeltáró nyilatkozatnak, valamint az ugyancsak az „árfolyamindex ...” termékekre vonatkozó termékismertető felperes részére történt átadásának.

Az elsőfokú bíróság e körben a Pp. 121. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének sem tett eleget, mert nem adta indokát annak, hogy a felperes által becsatolt magánszakértői véleménnyel szemben az ügylet miért minősül „árfolyamindex ...” ügyletnek, továbbá, hogy a szakértőnek miért tett fel deviza opcióval kapcsolatos kérdéseket, illetve, hogy az e kérdésekre adott szakértői válaszok miként vehetők figyelembe bizonyítékként a jogvita elbírálásakor. A Pp. 177. § (1) bekezdésének, illetve 221. § (1) bekezdésének megsértése olyan lényeges eljárási szabálysértés,

aminek következtében az elsőfokú bíróság ítélete érdemi felülvizsgálatra alkalmatlan, ezért hatályon kívül helyezése indokolt.

Az alperes által az ... keretében felperesnek fizetendő prémium (opciós díj) mértéke és a kiemelkedően magas felperesi opciós kockázat mértéke között a kereseti előadás szerint fennálló feltűnő értékaránytalanság a perben bizonyítást nyert. Ezért a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján alperes tartozott bizonyítani azt, hogy a szerződéskötés sajátosságaira, a ... átstrukturálás időpontja szerinti, az alperes által állított 292.500.000 forint összegű negatív piaci értékére, és az ... ebből eredő induláskori negatív piaci értékére tekintettel a szerződéskötéskor mégsem állt fenn a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között érvénytelenséget eredményező feltűnő értékaránytalanság. Alperes e körben bizonyítási kötelezettségének a partner bankja által kiállított táblázat csatolásával kívánt eleget tenni, ugyanakkor a táblázatban foglalt értékek, és az azokból levont alperesi következtetések helytállóságának megítélése olyan különleges szakértelmet igényel, ami a Pp. 177. § (1) bekezdése alapján szakértő igénybevételét tette volna szükségessé. Ennek hiányában az alperes által csatolt táblázat adatait az elsőfokú bíróság nem fogadhatta volna el annak bizonyítékaként, hogy a ... lezáráskori negatív piaci értéke 292.500.000 forint volt. Ez a lényeges eljárási szabálysértés ugyancsak alapul szolgál az ítélet hatályon kívül helyezésére, különös tekintettel arra, hogy a perbeli szerződés feltűnő értékaránytalanság miatti érvénytelenségét az elsőfokú bíróság kizárólag a ... alperesi előadás szerinti negatív értékére tekintettel nem találta megállapíthatónak.

Az ítélet azért is jogszabálysértő, mert az elsőfokú bíróság annak ellenére nem észlelte és nem állapította meg a jogszabály megkerülésével megkötött ... semmisségét, hogy az a perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nyilvánvaló. Az első fokú ítélet indokolása, hogy az ... megkötésének körülményei és a felek sajátos érdekeltségei csak a ... paramétereinek és a piaci változások folytán kialakult értékegyensúlynak a figyelembevételével ítélték meg. Az elsőfokú bíróság tehát osztotta az alperes feltűnő értékaránytalanság körében kifejtett azon jogi álláspontját, hogy az ...et nem lehet önmagában megítélni, az ügyletek annak ellenére, hogy látszólag jogilag önálló szerződések, céljukat és gazdasági tartalmukat tekintve egységet képeznek, így ekként is ítélandók meg. Annak ellenére, hogy a perben kirendelt szakértőnek nem képezte feladatát a perbeli ügylet valós gazdasági tartalmának megállapítása, a perben beszerzett alap szakértői vélemény alátámasztja azt a felperesi álláspontot, hogy a felek szerződése csak látszólag ... ügylet, valójában egy deviza opcióról van szó, amelynek kiírói (eladói) pozíciójában a felperes, a vásárló pozíciójában pedig az alperes van. Mindebből az következik, hogy a Ptk. 375. § (4) bekezdésében foglalt utaló szabály folytán a perbeli ügyletekre is irányadónak kell tekintetni a Ptk. 374. § (2) bekezdésének azon rendelkezését, hogy a vételi (opciós) jogot legfeljebb öt évre lehet kikötni, az ezzel ellentétes megállapodás semmis.

Amennyiben a ...et és az ...et az elsőfokú bíróság által elfogadott alperesi álláspontnak megfelelően látszólagos jogi önállóságuk ellenére céljukat és gazdasági tartalmukat tekintve egységként kezeljük, úgy a Ptk. idézett rendelkezéseire tekintettel a ... átstrukturálására csak oly módon kerülhetett volna sor, hogy ezáltal a felek folyamatosnak értékelt jogviszonya ne terjedjen túl az öt éves időtartamon. Ezzel szemben megállapítható, hogy a ... hatályba lépését követően két évvel az ... három év helyett négy éves határozott időtartamra jött létre, amivel az opciós jog maximális időtartamának szándékolt túllépése történt. Ily módon nyilvánvaló, hogy az ... a Ptk. vételi jog időtartamát meghatározó kógens rendelkezésének megkerülésére irányult, így a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis. A 2/2010. (VI. 28.) PK véleményben foglaltakra figyelemmel ezt a nyilvánvaló semmisséget az elsőfokú bíróságnak erre történt felperesi hivatkozás ellenére hivatalból észlelnie kellett volna, nincs továbbá jogszabályi akadálya annak sem, hogy az ... ezen okból fennálló semmisségének megállapítására a másodfokú eljárásban kerüljön sor.

A fellebbezés kiegészítés egyebekben a Bszt. rendelkezéseinek a felperesi előadás szerinti megsértésével, és annak jogkövetkezményeivel kapcsolatos felperesi álláspont ismételt kifejtését tartalmazza.

A fellebbezés kiegészítésre tett észrevételében alperes változatlanul az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Kifejtette, a felek között nem volt érdemi kérdésekre kiterjedően vita abban, hogy a perbeli ügylet gazdasági tartalmát tekintve egy kamatláb cseréből és öt opcióból áll, így ebben a körben nem volt olyan kérdés, ami szakértő igénybevételét tette volna szükségessé. Az ítélet indokolása a rendelkezésre álló okirati bizonyítékoknak megfelelően rögzíti az ügylet gazdasági tartalmát, a perben eljáró szakértő pedig e tényállás alapján vizsgálta a szolgáltatás-ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalanságát, és helyes tényállás alapján jutott arra a következtetésre, hogy feltűnő értékaránytalanság nem áll fenn.

Azt is alaptalanul kifogásolja felperes, hogy az alperes által csatolt táblázat alapján az elsőfokú bíróság jogszabálysértően fogadta el bizonyítottnak a ... negatív piaci értékét, a fellebbezési ellenkérelemben már kifejtettek szerint ugyanis az alperes által csatolt táblázatban foglaltakat felperes annak ellenére sem tette vitássá, hogy az azzal kapcsolatos nyilatkozattételre az elsőfokú bíróság 20 napot biztosított számára. Egyebekben pedig miután felperes az okirat eredetiségét az elsőfokú eljárás során nem vonta kétségbe, a Pp. 235. § (1) bekezdésére figyelemmel azt a másodfokú eljárásban nem teheti vitássá.

A fellebbezés kiegészítés a perbeli ügylet jogszabály megkerülésére irányuló voltából eredő semmisség vonatkozásában is téves, megalapozatlan. A ... tekintetében a kikötött opció időtartamára figyelemmel fel sem merülhet, hogy az öt éves jogszabályi korlát megkerülésére irányult volna. A felek között egyebekben két jogviszony létezett, „összeadásuk” nem lehetséges, aminek nem mond ellent, hogy a feltűnő értékaránytalanság kapcsán a ... negatív piaci értékére figyelemmel kell lenni, hiszen az alapvetően meghatározza az ...et. A Ptk. kizárólag a vételi jog öt évnél hosszabb időre történő kikötését tiltja, aminek indoka - amint arra a Legfelsőbb Bíróság a BH2011. 345. számon közzétett döntésében is rámutatott - hogy a vételi jog fennállása alatt a tulajdonosnak rendelkezési joga nagyfokú korlátozását kell elszenvednie, ennek ellensúlyozásaként korlátozza a jogszabály a vételi jog időtartamát legfeljebb öt évre. Ezek a szempontok azonban nem érvényesülnek akkor, ha a felek a korábbi vételi jog megszűnése esetén állapotodnak meg újabb vételi jog alapításában, mert ilyenkor a tulajdonos szabadon dönthet arról, hogy a felkínált ellenszolgáltatás fejében vállalni kívánja-e továbbra is a vételi joggal járó korlátozást.

Az a felperesi állítás is valótlan, hogy az átstrukturálás az öt éves korlát kijátszására irányult volna. Az átstrukturálást az alperes által már korábban előadott körülmények tették indokoltá, kizárólagos célja az ügyfelek helyzetének javítása volt, az új szerződés futamidejét kizárólag annak alapján határozták meg a felek, hogy a pozíció piaci értéke az alperes által részletesen kifejtettek figyelembevételével változatlan maradjon.

Mindezek mellett felperes azt is figyelmen kívül hagyja, hogy az ... jogszabály megkerülésére irányuló voltából eredő érvénytelensége esetén a ... változatlan feltételekkel fennmarad, így annak alapján terheli a feleket elszámolási kötelezettség, ugyanakkor arra nézve nem áll rendelkezésre adat a perben, hogy ezen elszámolás keretében felperest milyen összegű fizetési kötelezettség terhelné, ezért nem állnak fenn annak jogszabályi feltételei, hogy az esetleges érvénytelenség jogkövetkezményei a másodfokú eljárásban levonásra kerüljenek.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

A különböző jogcímenek előterjesztett kereseti kérelmeit felperes részben arra a tényállításra alapította, hogy alperestől mind a per tárgyát képező ..., mind az azt megelőző ... valódi tartalmára nézve félrevezető tájékoztatást kapott, mert az ügyletkötést megelőző tájékoztatása során a valódi tartalom szerint deviza opciónak minősülő ügyleteket alperes megtévesztően ... ügyletnek írta le, annak lényeges tartalmát, az ügyletben rejlő korlátlan felperesi kockázatot nem tárta fel, arról sem a

termékismertetőben, sem a kockázatfeltáró nyilatkozatban nem adott egyértelmű, világos és pontos tájékoztatást. Mindezek következtében az ügyletek jogszabályba, illetve nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütköznek, ezért semmisék, illetve az ügyletkötéskor fennálló feltűnő értékaránytalanságra, megtévesztésre, illetve kényszerre mint megtámadási okokra figyelemmel érvénytelenek.

Az ügyletek valós tartalma és az alperestől kapott tájékoztatás félrevezető volta körében felperes bizonyítékként az általa csatolt magánszakértői véleményre hivatkozott, ezen tényállításaival összefüggésben igazságügyi szakértő kirendelését a magánszakértői véleményben foglaltak alperesi vitatása esetére tartotta szükségesnek (4/F/1. és 5. alatti alperesi beadványok, valamint a 8. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített alperesi nyilatkozatok). Azt követően pedig, hogy alperes (9. sorszám alatti előkészítő iratában) úgy nyilatkozott, nem vitatja a magánszakértői vélemény azon megállapításait, hogy a perbeli ... ügylet opciós természetű, felperes kizárólag az alperessel megkötött ügyletek feltűnő értékaránytalanságának vizsgálatára indítványozta szakértői bizonyítás felvételét, amellyel összefüggésben a szakértő által megválaszolandó kérdéseket tartalmazó 13. sorszámú előkészítő iratában azt is rögzítette, a per tárgyát képező ügyletet a felek egyező előadásukkal olyan deviza opciónak minősítették, ahol az opciót kiíró, azaz eladó pozíciójában a felperes, míg a vásárló pozíciójában az alperes van.

A felperesi indítványnak megfelelően a felperesi értékaránytalanság vizsgálatára kirendelt igazságügyi szakértő a per iratai - köztük a felperes által csatolt magánszakértői vélemény és a felek nyilatkozatai - alapján készített 40. sorszám alatti szakértői véleményének bevezetőjében a vizsgálat tárgyát képező ügyletet olyan pénzügyi opciónak, vételi opciónak minősítette, amely az eladó számára viszonylag nagy kockázatot jelent, mert az alapul szolgáló pénzügyi termék (deviza árfolyam) felülről nem korlátos, így a vételi opció eladójának lehetséges vesztesége akár nagyon nagy lehet. A szakvélemény bevezetője emellett azt is rögzíti, a pénzügyi opciók a pénzügyi piacok legbonyolultabb termékei közé tartoznak, a kockázatok mérséklésének és a spekulációnak (nagy kockázat vállalása kiemelkedően nagy nyereség reményében) egyik leggyakrabban alkalmazott eszközei.

A szakértői véleménynek a perbeli ügylet mibenlétére, valós tartalmára vonatkozó megállapításait a felek egyike sem vonta kétségbe, közöttük vita tárgyát a későbbiekben kizárólag a szakvéleménynek, illetve kiegészítéseinek az ..., valamint a ... feltűnő értékaránytalanságára vonatkozó megállapításai képezték. Az elsőfokú bíróság pedig ítélete indokolásában az ügyletkötést megelőzően felperesnek adott alperesi tájékoztatás megfelelőségét az ügylet szakértői véleményben foglaltak szerinti - a felek által sem vitatott - valós tartalmából kiindulva értékelte, és vont le következtetést a tájékoztatás megfelelőségére nézve, indokai részletes kifejtésével.

Mindezek alapján aggálytalanul megállapítható, megalapozatlanul állítja fellebbezés kiegészítésében felperes azt, hogy miután a perbeli jogügylet tárgyát képező pénzpiaci termék közgazdasági értelemben vett valós tartalma tekintetében a felek perbeli álláspontja eltért egymástól, az ügylet valós tartalma pedig nem képezte szakértői vizsgálat tárgyát, az elsőfokú bíróság az eljárás lényeges szabályait megsértve megalapozatlan álláspontra helyezkedett az ügylet valós tartalma, az alperes által arra vonatkozóan a felperesnek adott tájékoztatás megfelelősége kérdésében.

Megalapozatlanul kifogásolja felperes fellebbezésében azt is, hogy kereseti kérelmeinek elbírálása során az elsőfokú bíróság a peres felek „azonos hitelintézeti státuszára” tekintettel mellőzte az ügylet megtévesztő jellegére, az ügyletkötés során tanúsított alperesi magatartás tisztességtelenségére és mindebből eredően az aránytalan kockázatviselésre utaló tények és körülmények figyelembevételét. Az ítélet indokolásából megállapíthatóan ugyanis az elsőfokú bíróság amellett, hogy releváns tényként a felperes hitelintézeti státuszára és vezetőivel szembeni képesítési előírásokra is utalt, az ügylet, illetve az alperesi tájékoztatás megtévesztő jellegére, jogszabályba, illetve jóerkölcsbe ütköző voltára vonatkozó alperesi előadásokat nem önmagában

ezen okból találta megalapozatlannak, hanem azért, mert a rendelkezésre álló bizonyítékok eljárási szabályoknak megfelelő okszerű mérlegelésével azt állapította meg, hogy az ügyletkötés során felperes az ügylet lényeges tartalmára, annak spekulatív jellegére, az abban rejlő árfolyamkockázatra nézve egyaránt a Bszt. 40. § (1) bekezdésének megfelelő, olyan tájékoztatást kapott alperestől, amelynek alapján az ügylettel kapcsolatos megalapozott döntéshozatalhoz szükséges minden lényeges információ rendelkezésére állt.

A fellebbezésben előadottakkal szemben akkor sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, nem állt fenn olyan körülmény, amelyre tekintettel alperesnek a pereli ügylet megkötését a Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontja alapján meg kellett volna tagadnia. E körben a Fővárosi Ítéltábla teljes mértékben osztja az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakat, hangsúlyozva, alperes a közte és a felperes között fennálló szerződéses jogviszonyból eredő együttműködési kötelezettségének tett eleget akkor, amikor arról tájékoztatta a felperest, hogy a ... tesztben általa eredetileg jelzett kockázatvállalási hajlandóság mellett a felek között korábban létrejött magas kockázatú ügyletekhez hasonló további ügyletek megkötésére nincs jogszabályi lehetőség, illetve a korábban már megkötött ilyen ügyleteket is meg kell szüntetni. Ezen jogszerű, tényszerű, valós tartalmú, az együttműködési kötelezettségnek is maradéktalanul megfelelő, a kockázatvállalási hajlandóság módosítására irányuló semmiféle felhívást nem tartalmazó alperesi tájékoztatás alapján a felperes saját elhatározásából, kényszerből mentesen maga döntött a perbelivel azonos jellegű ügyletek megkötéséhez szükséges magasabb kockázat vállalásáról, és módosította a kérdőívet. A módosított kérdőív szerinti felperesi kockázatvállalási hajlandóságra figyelemmel pedig alperes a Bszt. 54. § (1) bekezdés e) pontjának megsértése nélkül nem tagadta meg a perbeli ügylet megkötését.

Az ítélet indokolásából az is megállapítható, hogy a korábbi, valós tartalmukat tekintve a perbelivel azonos lezárt ügyleteket az elsőfokú bíróság csak annyiban vette figyelembe, amennyiben az ezek, illetve a perbeli ..., valamint a ... tartalmára vonatkozó alperesi tájékoztatás helytállóságának vizsgálata ezt indokolta tette. A fellebbezésben előadottakkal szemben ezért a lezárt ügyletekre vonatkozó hivatkozások első fokú ítéletből történő mellőzése sem indokolt, figyelemmel arra is, hogy felperes az ... feltűnő értékaránytalanság miatti érvénytelenségét is állította, amelynek vizsgálata során a szerződéskötés körülményeinek, ennek keretében a perbeli ügyletkötés előzményeinek figyelembevétele, értékelése nem volt mellőzhető.

A fellebbezésben előadottakkal szemben a Fővárosi Ítéltábla abban a kérdésben is osztja az elsőfokú bíróság jogi álláspontját, hogy a Bszt. felperes által megjelölt rendelkezéseinek megsértése sem eredményezné a per tárgyát képező ügylet Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti, jogszabályba ütközés miatti semmisségét, tekintettel arra, hogy a bírói gyakorlat a speciális ágazati jogszabályi előírások megsértése esetén csak akkor tartja megállapíthatónak a szerződés semmisségét, ha azt maga az ágazati jogszabály kifejezetten kimondja, illetve ennek hiányában akkor, ha az ágazati jogszabály értelmezése alapján nyilvánvaló, hogy a jogsértést a jogalkotó a semmisség jogkövetkezményével kívánta szankcionálni, azonban a perbeli esetben e feltételek nem álltak fenn. Megjegyzi ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla, az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal szemben a szerződés tartalma mellett a szerződéskötés körülményeire, a szerződés tárgyára, alanyaira vonatkozó kógens jogszabályi rendelkezés (előírás vagy tilalom) megsértése is eredményezheti a szerződés Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisségét, az elsőfokú bíróság e körben elfoglalt téves jogi álláspontja ugyanakkor nem hatott ki az ügy érdemére.

Helytálló álláspontra helyezkedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a perbeli ügylet jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségét sem találta megállapíthatónak. A Fővárosi Ítéltábla e körben

maradéktalanul egyetért az elsőfokú ítéletben foglaltakkal, ugyanakkor a felperesi fellebbezésben előadottakra figyelemmel az alábbiak rögzítését tartja szükségesnek.

Kétségtelen, hogy felperes kereseti kérelmeit az ... semmisségére alapítva terjesztette elő, ugyanakkor a ... negatív értékének a feltűnő értékaránytalanság vizsgálatakor történő figyelembevételével, illetve az ... semmisségéből eredő elszámolás során a ... alapján rá háruló esetleges fizetési kötelezettséggel összefüggésben a ... semmisségére is hivatkozott. Abból azonban, hogy felperes a ... és az ... semmisségét ugyanazon okokra hivatkozással állította, az is következik, hogy az elsőfokú bíróság ... semmisségének vizsgálata körében kifejtett jogi álláspontját a ...re is irányadónak kell tekinteni. Felperes ezért megalapozatlanul kifogásolta fellebbezésében azt is, hogy a ... semmisségét az elsőfokú bíróság külön nem vizsgálta.

Az ... feltűnő értékaránytalanság miatti érvénytelenségét vizsgálva az elsőfokú bíróság a Ptk. 201. § (2) bekezdése alkalmazása körében kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően, a PK 267. számú állásfoglalásban foglaltakat is szem előtt tartva vonta vizsgálódási körébe a szerződéskötés körülményeit, vette figyelembe e körben azt is, hogy az ... a veszteséges ... átstrukturálásával jött létre. Akkor sem tévedett, amikor az ügylet jellegéből fakadó sajátosságként a ... negatív piaci értékének is jelentőséget tulajdonított. Felperes iratellenesen hivatkozik fellebbezésében arra, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértő a ... negatív értékének számításba vételét elutasította volna, a szakértő ugyanis 59. sorszám alatt előterjesztett kiegészítő szakértői véleménye 1. pontjában jogkérdésnek minősítette az ... feltűnő értékaránytalanságának vizsgálatakor a ... és az ... „összekapcsolását”.

Ugyancsak iratellenesen állítja fellebbezésében illetve fellebbezés kiegészítésében felperes azt, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértéssel fogadta el a ... negatív piaci értékének bizonyítékeként az alperesi előadás szerint az alperes partner bankja által kiállított, alperes által 2015. február 16-án 66/A/1. alatt benyújtott előkészítő irat A/17. számú mellékleteként annak bizonyítására csatolt táblázatot, hogy a ...nek a lezáráskor mennyi volt a negatív piaci értéke.

A per irataiból megállapíthatóan alperes a feltűnő értékaránytalanság körében először 2014. június 13-án 42. sorszám alatt előterjesztett előkészítő iratában hivatkozott a ... „átkötéskori” negatív piaci értékére, annak összegét „nagyságrendileg” 294.000.000 forintban jelölve meg, a vele tükörügyletet kötő partner bank számításaira utalva. Felperes arra hivatkozással kérte a ... negatív piaci értéke figyelembevételének mellőzését, hogy a per tárgyát az ... képezi, a ... értékének figyelembevétele ezért minden alapot nélkülöz, majd a 2015. január 9-i tárgyalásról készült 62. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldalán rögzített nyilatkozatában azt is kifogásolta, hogy a ... negatív piaci értékének összezszerűségét alperes semmivel nem támasztotta alá.

Miután alperes a 2015. február 16-i tárgyaláson 66/A/1. alatt benyújtott előkészítő irata A/17. számú mellékleteként a ... negatív piaci értékére vonatkozó állítása bizonyítékeként csatolta a partner banktól származó táblázatot, az elsőfokú bíróság a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített végzésével a Pp. 141. § (6) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények terhével 20 napos határidővel felhívta felperest, hogy vállalatának megfelelően terjessze elő válasziratát a 66/A/1. alatti alperesi összefoglaló iratra.

A felhívásra 2015. március 6-án 69. sorszám alatt előterjesztett előkészítő iratában felperes a ... záráskori értékének a szakvéleményben való figyelembevételével kapcsolatban tett eddigi előadásai fenntartásáról nyilatkozott, 2015. március 25-én 71. sorszám alatt benyújtott újabb előkészítő iratában pedig a ... negatív értékének az alperes által indítványozott számításba vételével szemben a ... semmisségére, illetve kifogásként feltűnő értékaránytalanság miatti érvénytelenségére vonatkozó korábbi perbeli nyilatkozatait tartotta fenn, egyúttal a ... feltűnő értékaránytalanságának vizsgálatára új szakértő kirendelését is kérte. A tárgyalás berekesztéséig felperes további nyilatkozatot nem tett.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a ... negatív piaci értékének bizonyítékeként csatolt partner banki kimutatás tartalmát, bizonyító erejét felperes a 66/A/1. alatti előkészítő iratra a bíróság felhívására előterjesztett nyilatkozataiban nem vonta kétségbe, nem tette vitássá, a kimutatásban foglaltak, illetve az abból levont alperesi következtetés helytállóságának vizsgálatára nem indítványozott szakértői bizonyítást. Az elsőfokú bíróság ezért a Pp. 163. § (2) bekezdésében, valamint 141. § (2) és (6) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel az eljárási szabályok megsértése nélkül fogadta el a ... negatív értékére vonatkozó alperesi előadás bizonyítékeként az alperes által csatolt táblázatot, és az abban foglaltakat is értékelve megalapozott következtetést vont le az ... tekintetében a feltűnő értékaránytalanság hiányára nézve.

A Fővárosi Ítélet tábla álláspontja szerint mindezek mellett az ... feltűnő értékaránytalanságára alapított kereseti kérelem azért sem vezethetett eredményre, mert a rendelkezésre álló adatok, így különösen a perbeli igazságügyi szakértői vélemény és a felek nyilatkozatai alapján aggálytalanul megállapítható, hogy a perbeli devizaopciós ügylet mint pénzügyi spekulációs eszköz lényegi sajátossága, alapvető jellemzője a felperes mint eladó árfolyam kockázatból eredő - elvben korlátlan - kockázatvállalása. A perbeli ügyletben tehát meghatározó szerepe van a szerencse elemnek. A bírói gyakorlat ugyanakkor olyan szerződések esetén, amelyek alapvető eleme a kockázatvállalás, és ennél fogva jelentős mértékben szerencse elemet tartalmaznak, a Ptk. 201. § (2) bekezdése szerinti, feltűnő értékaránytalanság miatti érvénytelenséget, a szerencse jelleg folytán nem tartja megállapíthatónak, amint arra egyebekben az elsőfokú eljárás során az alperes helytállóan hivatkozott.

A feltűnő értékaránytalanság körében továbbá nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a korábban már kifejtettek szerint a perbeli ügylet megkötésekor felperesnek tudnia kellett az állítása szerint feltűnő értékaránytalanságot eredményező azon körülmény fennálltáról, hogy az alperes által fizetendő opciós díjjal az árfolyamkockázatból eredően rá háruló nagyfokú kockázat áll szemben, a felperes pedig az ügyletkötéssel ezt a kockázatot vállalta. Ezen felperesi kockázatvállalást a bírói gyakorlatra figyelemmel (BH 2011. 343) úgy kell értékelni, hogy a felperes feltűnő értékaránytalanságra hivatkozása rendeltetésellenes joggyakorlásnak minősül, így ezen okból sem vezethet eredményre.

A felperes feltűnő értékaránytalanságra hivatkozása továbbá azért is megalapozatlan, mert felperes a Ptk. 201. § (2) bekezdésében foglaltaktól eltérően nem a szolgáltatás, és az azzal szemben álló alperesi ellenszolgáltatás közötti, hanem az ügyletkötés időpontjában fennálló felperesi kockázat és az alperes által fizetendő prémium közötti feltűnő értékaránytalanság fennálltát állítja, ugyanakkor a Ptk. 201. § (2) bekezdése alapján a megtámadásra kizárólag a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalansága esetén lehet eredményes.

A Fővárosi Ítélet tábla egyebekben a perbeli ügylet megtévesztés, kényszer miatti érvénytelenségére alapított, továbbá a kártérítésre, valamint általános kártérítésre irányuló kereseti kérelmek, és a ...tel kapcsolatos megtámadási kifogás vonatkozásában egyaránt maradéktalanul osztja az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtett jogi álláspontját, a fellebbezésben előadottakat is figyelembe véve e körben az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltak kiegészítését szükségtelennek tartja.

A perbeli ügylet jogszabály megkerülésére irányuló voltából eredő, a felperesi fellebbezés kiegészítésben állított semmisségére nézve a Fővárosi Ítélet tábla álláspontja a következő.

A Ptk. 234. § (1) bekezdése szerint a semmis szerződés érvénytelenségére - ha a törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat. A semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség.

E rendelkezésből következően miután a törvény erejénél fogva beáll a semmisség azon joghatása, hogy a szerződés nem hoz létre a Ptk. 198. § (1) bekezdése szerinti kötelmet a felek között, a bíróságnak a szerződésre, illetve annak semmisségére alapított igény érvényesítése iránti perben a semmisséget hivatalból is észlelnie kell, amint az a Legfelsőbb Bíróság 1/2010. (VI. 28.) PK véleményében foglaltakból is következik. Ugyanakkor a PK vélemény 4.a-b) pontjaiban foglaltakra figyelemmel a semmisség hivatalból észlelésére a bíróság akár az első fokú, akár a másodfokú eljárásban csak akkor köteles, ha a semmisség nyilvánvaló, a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján további bizonyítás felvétele nélkül tényként egyértelműen megállapítható.

A perbeli esetben a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az ... fellebbezés kiegészítésben állított, hivatalból észlelendő semmissége a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg, a bizonyítékokból nem vonható le olyan következtetés, hogy a ... és az ... célját, gazdasági tartalmát tekintve egységesen egy opciós ügyletnek minősülne, az ... megkötésére az opciós jog Ptk. 374. § (2) bekezdésében meghatározott 5 éves időtartamának túllépése, e jogszabályi rendelkezés megkerülése érdekében került volna sor.

Ilyen következtetés megalapozott levonására alapul szolgáló adat, tény, bizonyíték a perben nem merült fel. Abból, hogy az ... feltűnő értékaránytalanságának vizsgálatkor az elsőfokú bíróság a PK 267. számú állásfoglalásnak megfelelően a szerződéskötés körülményei körében a ... negatív piaci értékét is figyelembe vette, a fellebbezésben előadottakkal szemben nem következik az, hogy a ... és ... csakis egységes ügyletként lenne értelmezhető. A rendelkezésre álló bizonyíték alapján továbbá az sem kétséges, hogy az ... nem a vételi jog maximális időtartamát előíró jogszabályi rendelkezés megkerülésére irányult, hanem annak érdekében került megkötésre, hogy az „átstrukturálással” felperes mentesüljön a ... számára kedvezőtlen árfolyamváltozásból eredő veszteségének a ... szerinti elszámolási időpontban történő viselése alól, az ... számára kedvezőbb feltételekkel kerüljön megkötésre.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján felperest kötelezte az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

, 2016. február 23.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: